

PÉTERVÁSÁRA

településképi arculati kézikönyve | 2017

készült:

Pétervására Község Önkormányzata megbízásából
polgármester: Eged István
jegyző: dr. Varga Attila

314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet alapján

a

Lechner Lajos Tudásközpont,
Nemzeti Médiahatóság,
Büki Nemzeti Park,
valamint az
Egri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Hivatalának
adatszolgáltatása segítségével

készítette:

Hoór Kálmán - főépítész
Boros András - építész
Boros Marianna - környezetirányítási szakértő
Hoór Csilla - munkatárs
Harsányi Péter - munkatárs
Veres Tünde - munkatárs
Surjánzski Mátyás – munkatárs
Vincze Dániel - építész

felhasznált irodalom és adatbázisok:

Pétervására Település Rendezési Terve
Heves Megye Műemlékei
Heves Vármegye Községei - ifj. Reiszig Ede dr.
Pétervására története - Czenthe Huba
petervasara.hu
openstreetmap.hu
mapire.hu
fentrol.hu
Rakonczay Zoltán: Természetvédelem. Szaktudás Kiadó Ház Budapest 2002
A Hevesi füves puszták tájvédelmi körzet. Büki Nemzeti Park Igazgatóság Eger 2005
Bepillantás Dél-Heves Természeti Értékeibe Üröm Környezet-és Természetvédelmi
Egyesület, Heves Eger 2013
wikipedia.hu
bnpi.hu
egriborut.hu
Mátraalja borvidék ismertető
kaptarko.hu
Bábalács füzetek-10 Jeles kövek
„Zöld Horizont” Büki nemzeti park.
Veres Zsolt: Homokkő Birodalom Észak Magyarországon. Természet Világa 146. évfolyam.
4. szám

2017

TARTALOM

Tartalom	4
Bevezetés.....	5
Pétervására bemutatása	6
Örökségünk	10
Település-karakterek	27
Jó példák történeti I. átalakuló karakterű településrészhez	32
Jó példák történeti II. átalakuló karakterű településrészhez	38
Jó példák telepített I. karakterű településrészhez.....	43
Jó példák telepített II. karakterű településrészhez.....	46
Ajánlások, építészeti útmutató.....	49
Jó példák sajátos építményszíntípusok, reklámhordozók, utcanevtáblák	67

BEVEZETÉS

A településképi arculati kézikönyv a település bemutatásával az épített és természeti értékek megismertetésével, útmutatóval segíti a település fejlesztésében érdekelteket.

Észak-Magyarország, ezen belül Heves megye bővelkedik régi korok történelmi emlékeiben. Ezer év hosszú idő, mégis rohanó világunkban hajlamosak vagyunk elfelejteni mit is jelent ez az örökség. Házaink, templomaink néma tanúi ezeknek a koroknak, még akkor is, ha egy-egy település fejlődésének folytonossága a viharos történelmünknek köszönhetően többször megszakadt. Talán éppen ezért fontos olykor vallatóra fognunk szülőföldünk néma köveit. Nézzünk körül egy pillanatra! Vegyük észre rejtett értékeinket! Ne tévesszen meg minket az sem, ha az idő nyomot hagyott rajtuk. Saját történelmünket rejtik e falak, melyeket hozzáértéssel, szeretettel és hittel a mi feladatunk megőrizni, hozzáadva saját korunk értékeit.

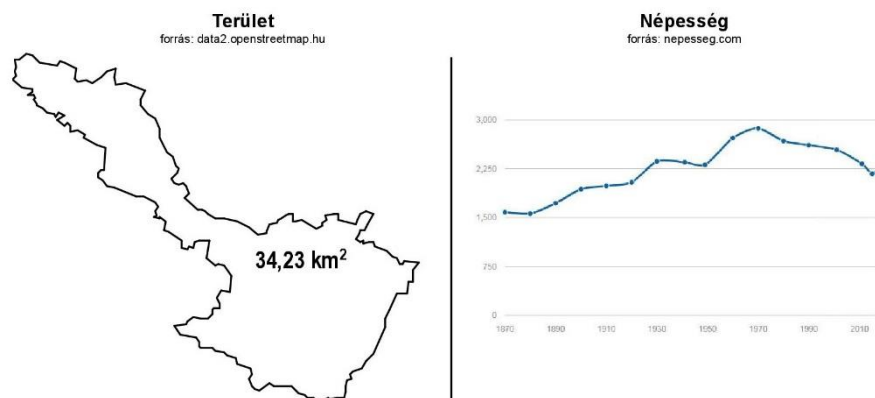
Ez a kézikönyv ebben az értékmegőrzésben és értékteremtésben kíván segítséget nyújtani, röviden bemutatva a település épített és természeti adottságait. Az örökségünk fejezetben kiemeljük azokat az objektumokat, épületeket, műemlékeket, melyek a település önazonossága szempontjából kiemelkedő helyet foglalnak el. Az ajánlások fejezetben áttekintést nyújtunk a község különböző karakterű részeiről, valamint az útmutatóban fogalmazunk meg arról, hogy milyen építészeti eszközök révén tudjuk kedvezően befolyásolni egy-egy utca, településrész összképét. Az utolsó, jó példák fejezetben pedig olyan – a településen található – épületek, utcaképi elemek fotóit közöljük, melyeket vagy egészüket, vagy részletmegoldásait tekintve példaértékűnek tartunk. A kézikönyv csupán egy útmutató, nem helyettesítheti a döntéshozók, az építetők odafigyelését, az építészek felkészültségét, az építésben résztvevők felelősségét.

PÉTERVÁSÁRA BEMUTATÁSA

Pétervására folyóvizek találkozásánál kialakult süllyedékes medencében helyezkedik el. Kedvező településföldrajzi adottságai révén már az őskor óta lakott terület volt, az innen származó régészeti leletek tanúsága szerint. A településen kora vaskori karperec és bronz raktárlelet, szkíta edények, az ivádi útelágazásnál szkíta sírlelet került elő, utóbbiban nyílcsúcsokkal. A kastély közelében szarmata-kori és Árpád-kori sírokat, a laktanya mögött gazdag mellékletű honfoglalás-kori női sírt tártak fel. Nevét Peturwasara alakban 1247-ben említi először okleveles forrás. Ebben az időben Ákos nembeli Endre bán birtoka, ettől István, a későbbi nádor örökölte. Fiai azonban 1318-ban elvesztették birtokaikat, s a király 1321-ben Tamás erdélyi vajdának adományozta. Az 1332 — 37. évi pápai tizedjegyzék plébániáját említi. 1445-ben vásár-tartási joggal felruházott mezőváros és a Pálóczy-birtokot képező Ajnácskő várának tartozéka. 1500-ban a Mágócsiaké. 1549-ben Perényi Gábor használja. A falu egyik felét a törökök felégették. Perényi halála után, 1574-ben Mágócsy Gáspár egri várkapitány nyert rá adományt, majd 1586-ban nővére fiának, sövényházi Móricz Balázsnak engedte át. 1629-ben az elhalt Móricz Márton özvegye, Pálffy Magdolna átruházta ugyan harmadik férjére, ifj. Perényi Györgyre, de Móricz két leánya, Borbála és Anna rövidesen visszaszerezték a birtokot, Móricz Anna örökrészét fiai, Tatay György és Semsey Pál örökölték, 1654-ben pedig elzálogosították a Kanizsay-testvéreknek és Csanádi Jánosnak. A másik Móricz-lány, Borbála, 1620 táján Keglevich Miklós diósgyőri majd ónodi várkapitánynak lett a felesége, s ettől kezdve a falu felerésze Keglevich-birtok.

1655-ben ennek ellenére Farkas Ferenc és Kanizsay Zsigmond használják. Keglevich csak 1676-ban szerez királyi adományt a falura, de 1684-ben a Semsey és Csanádi család még bírja annak felerészét. 1699-ben Keglevich Miklós gyermekeit, Adámot és Zsigmondot beiktatják Pétervására birtokába, s a XVIII. századtól kezdve már a Keglevichek a falu kizárólagos birtokosai. Lélekszáma 1787-ben 1097 fő, községi pecsétje 1779-ben: egy vásáros a baljában levő pántlikákat jobb kezében tartott karddal elvágja, előtte kisgyerek, körirat: „Sigillum Pótervásári ensium hoc tempore”

Pétervására 1989-ban emelkedett városi rangra, 2013 óta járási központ funkciót is betölt.

Történelmi pillanatképek Pétervására múltjából

Az első katonai felmérés (1783-1785) feljegyzései

1. Erdőkövesd 1 ½, Ivád ¾, Bükkszenterzsébet 1 ¾ órányira van.
2. Kőfalú temploma, kastélya és kertje van.
3. Egy patak folyik rajta keresztül és a helység mellettibe torkollik. Ez nagyon ingoványos, csak a jelzett utakon lehet közlekedni.
4. A nyugat felé lévő erdőség magas törzsű tölgy és bükk.
5. A patak menti rétek nagyon ingoványosak.
6. Az utat Erdőkövesdre már ott leírtuk. Ivádra a patak mentén vezet, jó. A Bükkszenterzsébet felé vezető országút szintén jó.
7. Az átellenben lévő magaslat uralja a települést.

(Csiffáry Gergely–B. Huszár Éva: Heves megye II. József kori katonai leírása 1783-1785. Eger, 1999.)

Pétervására 1864-ben, Pesty Frigyes helynévtára alapján

1. Heves megye Tiszán inneni kerület, Mátra járás, székhely Eger városa.
2. A városnak egyféle neve él, jelenleg t[udni]i[llek] Pétervására, és ezen néven ismeretes országszerte.
3. Legrégibb okmány az egri egyházi névtárban található, melyben 1332. évben Pétervására helyesen vagyon feljegyezve, innét alaposan következtethető, hogy a község nevét az ősidőkben is mindenkor így íratá, honnét vette elnevezését, kellő okmányok hiányában nem tudhatjuk.
4. 1832. évben mint régen felálló anyaegyház.
5. Minthogy a községnek lakosai tiszta palóc ajkúak, alaposan feltehető, hogy még a magyarokkal vándoroltak be.
6. Semmit sem alaposan.
7. [Topográfiai nevek] Paplázza dűllő: lapos fekvésű, jó minőségű szántóföld. Tarjánka dűllő: hegyes fekvésű szántóföld, gödrös parlagföldekkel, mely némelykor legelőül használtatik. Ezen dűllőben fekszik az úgynevezett Patkány völgy is, Ivád községgel határos. Bános völgy dűllő: szintén hegyes fekvésű szántóföldekből és ritka erdős marhalegelőből áll, Felső sűrű nevezet alatt Balla községgel határos. Pilistető dűllő: hegyes szántó- és parlagföldekből áll. Gyenes lázzá tető: lapos és hegyes szántóföldekből áll, s Vezekény pusztával határos. Vezekény pusztá határral Pétervásarához tartozik, méltóságos báró Orczy Elek birtoka, hegyes-völgyes fekvésű, 2 hold belső telkén épített 3 cselédház, 9 lakásrészekből, 152 katasztrális hold szántóföldből, 24 katasztrális hold kaszálóból és 500 hold erdőből, mely legelőül is használtatik, határos Pétervására, Balla és Füzes községekkel. Pétervölgy eleje dűllő: részint hegyes, részint lapos szántóföldekből, hold ugarrétből áll. Alsósűrű dűllő: hegyes-völgyes fekvésű marhalegelőből áll, Füzes községgel határos. Nagyrét dűllő: egészen kaszáló, a rét közepén az árvíz ellen végig nagy árok húzódik, lapos fekvésű, az országút felüli oldalon foly a malom vize, alól 3 kerekű malom, 2 házzal és istállóval ellátva, mélt[óságos] gróf Keglevich Gyula tulajdona. Homok dűllő: egészen szántóföldekből áll, kevésbé partos, többnyire lapos fekvésű, Leleszi pusztával határos. Gáthegy dűllő: szintén szántóföldekből áll, lapos és menedékes fekvésű. Haraszt dűllő: hegyes,

gödrös fekvésű szántó- és elhagyatott parlagföldekből áll. Péntekasszó dűlő: egészben hegyes fekvésű, silány szántó- s parlagföldekből áll, Szenterzsébet községgel határos. Széki-rét dűlő: kaszáló, lapos fekvésű, vizenyős, közepén nagy árok húzódik, Szenterzsébet községgel határos. Kövesdiláz dűlő: lapos és hegyes fekvésű szántó- és sovány parlagföldekből áll, Erdőkövesd községgel határos. Felsőrétdűlő: lapos fekvésű kaszáló, közepén végig nagy árok, mélt[óságos] gróf Keglevich Gyula tulajdona. Repenye dűlő: kevés szántóföld, többnyire szőlőből s gödrös, silány, hegyes legelőből áll. Sirmály-dűlő:

A lapos fekvésű szántóföld, meredek szőlőhegy Kapocsa nevezet alatt. Kerekharaszt, Agyagásó és Kepésföld dűlő: hegyes fekvésű szántóföldekből állanak. Szentvölgy és Lyukaskő dűlők: hegyes, gödrös fekvésű községi erdőből áll, mely legelőül is használtatik. Lyukaskő dűlőbe van még gróf Keglevich Gyula úrnak 3 cselédháza is. Hosszúbérc dűlő: hegyes fekvésű erdőség, Erdőkövesddel határos. Rozványdűlő: irtott szántóföldből áll. Hidegkút árnyék dűlő: egészen erdő, mely legelőül is használtatik, Ivád és Nóvák községekkel határos. Feketeföld dűlő; lapos fekvésű szántóföldekből áll. Tóhely dűlő: lapos fekvésű kaszálóból áll. Papgyakra dűlő: hegyes fekvésű szántóföld, Ivád községgel határos. Mogyoróska dűlő: sétaerdő szép angolkerttel, díszes kastélyllyal, méltóságos gróf Keglevich Gyula úr tulajdona.

A város egyszerű lakókból áll, pompás kéttornyú temploma kitűnő szép, s fekszik az egri-gömöri országút vonalon.

Kelt Pétervásárán, június 6. 1864.

Gál József bíró

Ficzér János jegyző

(Pesty Frigyes: Heves vármegye helynévtára. Eger, 2005. 175-176.o.)

ÖRÖKSÉGÜNK

Ebben a fejezetben bemutatjuk a település épített és természeti értékeit

Települések épített értékei (általános áttekintés)

Az épített örökség megóvása és fenntartása az emberiséggel egyidős.

A jelentősebb építmények vagy épített környezetek védelmét napjainkban is előírások, jogszabályok határozzák meg, ezáltal is elősegítve a jövő generációk részére történő épített kulturális értékek megismerését, megőrzését.

Az épített örökségvédelem fokozatai:

Nemzetközi védelem – világörökség szintjén meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Országos védelem – műemlékvédelem, amely az országos szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

Helyi védelem - helyi, önkormányzati szinten meghatározott építmény, vagy környezet megőrzését, nyilvántartását szabályozza.

„A helyi védelem célja egy adott településnek és környezetének, az ott megtalálható értékes építészeti, táji, valamint az épített környezettel összefüggő természeti jellegzetességeknek minél hitelesebb és teljesebb megőrzése.”

Településképileg meghatározó - helyi, önkormányzati szinten, településképi szempontjából meghatározó építmény vagy környezet nyilvántartása az arculati kézikönyvben, melyek később helyi védelem alá is kerülhetnek.

A fennmaradt és védelemre méltó épületek, épített környezetek, mind történeti, mind pedig művészettörténeti szempontból jelentős értéket képviselnek, ugyanakkor az adott közösség önmeghatározásának is fontos pillérei. Fenntartásuk és méltó hasznosításuk tehát gazdasági, kulturális, végső soron településpolitikai érdek.

Nemzeti emlékhely

A nemzeti emlékhelyek történelmünk legfontosabb helyszínei, az emlékezet egyszerre szimbolikus és valóságos terei. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Történelmi emlékhely

A történelmi emlékhelyek az emlékezet olyan fontos helyszínei, amelyek nemzeti, felekezeti, regionális vagy kisebbségi szempontból kiemelkedőnek minősülnek. Bár gyakran fontos építészeti alkotások, nem elsősorban műemléki szempontok alapján számítanak jelentősnek, hanem kiemelkedő történelmi szerepük miatt.

Pétervására épített értékei

Keglevich-kastély - műemlék

Utcavonalban álló, emeletes, barokk kastély, U alakban hátranyúló szárnyakkal. Épült a XVIII. század közepén. Építőmestere Quadri Kristóf olasz származású gyöngyösi kőművesmester. A kastély dísztermét Beller Jakab gyöngyösi festő 1770 körül festette ki.

Főhomlokzata emeletes, rizalitos homlokzatán pilaszteres kapuzat. A rizalit alsó szakasza rusztikázott és ívesen hajlik a homlokzat alapvonalához. A földszinti ablaksor füles, szalagkeretes, az emeleti ívelt fülű, és záróköve a hajlított ívű szemöldökpárkányba fut föl. Két oldalrizalitja két-két axissal, a főrizaliton francia manzárdtető. Az oldalrizalitok földszintje armatúrás, az emelet faltükrös kiképzésű. Keleti oldalhomlokzatán három, majd a hátralépő oldalszárnyon két ablak. Közöttük egy szegmentíves záródású, veretsarkos, zárköves, apácarácsos olasz ablak. Udvari homlokzatán középen a rizalit ívelten előrelép, a földszinten pilléres, kosáríves tornác, amely a kapuívvel együtt 13 tengelyes. A beforduló és cour d'honneurt alkotó szárnyak, alul pilléres árkádokkal. A tornác és árkádok utólag beüvegezésre kerültek. A rizalitban törtíves, magas zárköves, agraffe-os szemöldökös díszablakok, mint az utcai homlokzaton. Jobbra-balra négy-négy könyöklőpárkányos, mellvédmezős, gömbölyű füles, ívelt szemöldökpárkányú ablak. A bal szárnyon 10 ugyanilyen ablak.

A pincelejárat fölött durván faragott, füzéres szemöldökű, gazdag veretű vas pinceajtó, eredeti ötnyelves zárral. Az emeleti lépcsőt eredetileg lezáró kétszárnyú kovácsoltvas kapu - gazdag rocaille-os, pálcás kiképzésű szárnyakkal, lapított kosárárvés lunettával - ma az Iparművészeti Múzeumban látható. A lépcsőfeljáró három karját szintén rokokó, könnyed vonalvezetésű vasrács alkotja, amelyekből egy már hiányzik. Valamennyi kovácsoltvas Fazola Henrik egri lakatosmester műve, a XVIII. század közepéről.

A kastélyhoz egykor kiterjedt park és üvegház is tartozott, ezek ma már nem találhatók meg. Az együttest a '60-as évek elején teljeskörűen felújították, ezután évtizedekig a mellette álló Mezőgazdasági Szakiskola kollégiumaként működött. Jelenleg használaton kívüli, csak bejelentkezéssel látogatható.

Római katolikus plébániatemplom - műemlék

Már 1696-ban említik, hogy Pétervásárának kőtemploma van a katolikusok kezén. Eszterházy 1767-ben itt tartott vizsgálata elmondja, hogy a községben egy igen régi templomot találtak szilárd anyagból, Szt. Márton tiszteletére szentelve, de a lakosság számához képest szűk. A canonica visitatio elrendeli, hogy Keglevich kegyúr építsen új templomot. A gróf azonban erről hallani sem akar, de a plébánost is akadályozza a régi templom helyreállításában. A renoválást mégis megkezdték 1767-ben, mégpedig Pétervására jobbágysai saját költségükön és erejükből, miért is egyévi mentességet kaptak a megyei közmunka alól. Az 1811. évi canonica visitatio részletesebben leírja a régi templomot: a falun kívül kelet felé, dombon fekszik, fal veszi körül, melyen belül valamikor temetkeztek. Kívülről támpillérek erősítik, melyeket még régen építettek. A falak szilárdak, tetőzete erős, fenyőzsindelyes. A szentély felett kis fatornyocska emelkedik, benne Nepomuki Szt. János tiszteletére szentelt harang. Építtetője ismeretlen, de bizonyos, hogy igen régi és egy része gótikus építmény; a sekrestye és a szentély boltíves, a hajóban boltív helyett népies, (vulgáris) festett deszkamennyezet van. E régi középkori, 1811-ben még kifogástalan állapotban levő templomot már a következő évben lebontották. Az 1813. évi canonica visitatio tudósít erről, s azt írja, hogy az újat most építteti Keglevich Károly földesúr s az nagyon szép lesz. E templomot 1812-ben kezdte építtetni a bőkezű gróf, és 1817-ben fejezte be. A három harangját 1818-ban áldotta meg az érsek Borromei Szt. Károly és Szt. Márton, a másodikat Szt. Magdolna és Nepomuki Szt. János, a harmadikat Szt. Flórián tiszteletére.

A pétervásári kéttornyos templom, vagy ahogy a köznyelv tréfásan nevezte, a „palócok péterkei székesegyháza” a magyar romantikus építészet legelső jelentkezése. A háromhajós, kéttornyos templom alaprajza, külső és belső kialakítása a középkori gótikus székesegyházak egyéni újraálmodása, a középkor építőszerkezeteinek alkalmazása nélkül, de azoknak provinciális bájjal telt dekorációs felhasználásával. Építésze Povolni Ferenc egri építőmester.

A falu emelkedett helyén, fák között, középkori kerítőfaltól övezett térségen álló, háromhajós, kéttornyos, neogótikus templom. A homlokzat bátyaszerűen kialakított, kvádererezett földszintjén két egyenes záródású ikerablak között támpillérektől közrefogott csúcsíves portálé: öt-öt befelé részsűsen álló, levélfejezetes kőoszlop által tartott, kifelé részsűsen emelkedő csúcsív. A csúcsív bétében hatszögű, a lépesméz sejtjeit utánzó minta, középen nagy akantuszlevéllel. A homlokzat középtagjának kétoldalt ívesen hátrahajló domborulatán kötélfonadékdísz stukkóból; a kapuzat fölött csúcsíves záródású kettős orgonakarzat-ablak mérművet utánzó osztással. Az előredomborodó középszakaszt wimperga utánzatú - négy zsalus ablakkal tagolt -, halhólyagot imitáló stukkókitöltéssel díszített oromzat koronázza. Rajta kőkereszt. A két homlokzati torony a földszinten nyolcszög alaprajzú, a homlokzathoz való csatlakozásnál és a sarkokon kőfiálék. A tornyok első emeletének kváderozott falában csúcsíves ablakok, fölöttük ívsoros fríz. A tornyok második emeletén körben csúcsíves ikerablakok, fölöttük félkörös ívekből fríz. A nyolcszögű tornyokat nyolc-nyolc wimpergás oromzat koronázza, a sarkokon kutya-, bika-, farkasfejes kő vízköpők. Az oromzatok között emelkednek a terméspalával fedett, karcsú, kettősen tagolt sisakok. Oldalhomlokzatán kőlabazat,

alacsonyabb mellékhajón hat-hat csúcsíves ablakkal, a magas főhajón hat-hat kisebb, csúcsíves ablak. Kváderezett falfelület, az esőgyűjtő csatornadobon 1821-es évszám. A déli oldalhomlokzaton, a szentélytől számított 3. nyílás: ajtó, csúcsíves felülvilágítóval. Hátsó homlokzata egyenesen zárul, a mellékhajókon egy-egy csúcsíves ajtó, a főhajó hátfalán egy-egy magas, csúcsíves ablak, közöttük befelé rézsűlő körablak.

Fájdalmas anya kápolna - műemlék

Feltehetően azonos a XVIII. században már említett temetőkápolnával; építési ideje ismeretlen. Utcakereszteződésnél, a falu egykori magasan álló peremén található, kör alakú emlékkápolna. Alapfalai feltehetően egykori román temetőkápolnához tartoztak.

Sokszögű magas mellvéddel kerített teraszon kör alaprajzú építmény, kosáríves apszissal. Egyszerű, szalagkeretes kapuja fölött primitív stukkó cartouche-ban 1722-es évszám. Alacsony lábazat, lizénákkal tagolt fal, homorúan tagolt párkány. Kétoldalt egy-egy könyöklőpárkányos, szalagkeretes ablak, rozettás, kovácsoltvas ráccsal. Az ablakok fölötti supraportában leveles-kagylós dísz. ívelt vonalú kupolafedés, tetején kettős kereszt, pléh héjazat.

Oroszlán-szobrok – nyilvántartott műemléki érték

20. század első harmadából származó neobarokk stílusú szobrok. Alacsony talapzaton egymással szemben álló két műkö oroszlán. Eredetileg a Keglevich-kastély főbejárata előtti parkban álltak.

Volt Járásbíróság épülete (településképileg meghatározó)

Az 1940-ben épített klasszicizáló épület történeti bizonyítéka a település térségben betöltött központi szerepének. Jelenleg a Szakiskola kollégiumaként hasznosítják.

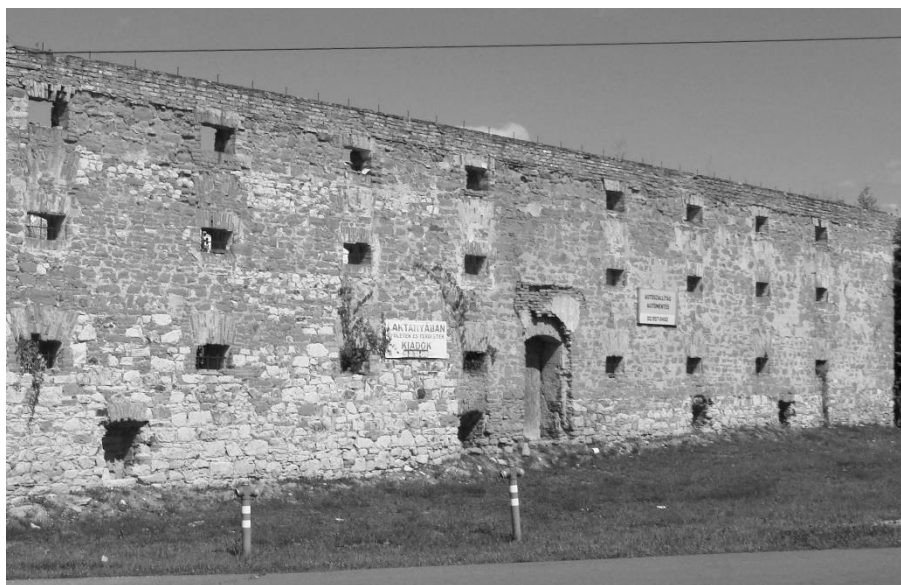
Petőfi Sándor út 9. „Ágyúgolyós-ház” (településképileg meghatározó)

A ház falában ma is látható egy ágyúgolyó az 1849 február 24.-én lezajlott pétervásárai csatából, melyben Máriássy János honvéd ezredes váratlan rajtaütéssel meglepte a Windischgrätz-vezette császárpártiak csapatait.

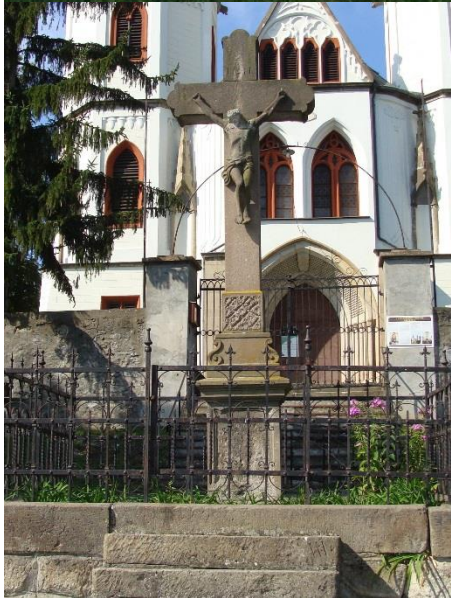
Magtár (településképileg meghatározó)

A XIX. században épült klasszicista stílusban, egykor a kastélyhoz tartozott. A tetőszerkezetének elbontása következtében rohamosan pusztul.

Feszületek (településképileg meghatározó)

Építészeti részletek

Települések védett területei és természeti értékei (általános áttekintés)

Településünk védett területeit és természeti értékeit akkor ismerhetjük meg a legjobban, ha tisztában vagyunk ezen területek védelmét meghatározó szabályokkal és a besorolások lényeges szempontjaival. Mi is a természetvédelem feladata? Az 1996-ban életbe lépett természetvédelmi törvény bevezette a természeti értékek és területek általános védelmét, mely kiterjed a tájra, a vadon élő élővilágra, a természeti területekre, az élőhelyekre és a földtani természeti értékekre. Az ember által nem bolygatott területen még lehet passzív természetvédelmet folytatni, de területeink döntő részén már szükséges a cselekvő aktív beavatkozás. A természetvédelem célja a tudományos és kulturális szempontból legjelentősebb természeti értékek természetes vagy ahhoz közeli állapotban való megőrzése, fenntartása és bemutatása révén azok közkinccsé tétele.

Fontos tudnunk, hogy a természet közvagyon, országhatárokon belül nemzeti kincs, ennek megőrzése gyarapítása minden generáció feladata. Ezen feladat ellátásához ismeretekre van szükség, oktatással, képzéssel, tudatformálás segítségével sokat tehetünk a természetvédelméért. Mire is kell figyelniünk? Rövid összefoglalásként földtani, növénytani, állattani értékeinkre és közérzetünk szempontjából kiemelten fontos tájképi értékekre. Épített környezetünk szépségét emelik kultúrtörténeti értékeink, melyek múltunk, történelmünk fontos alkotásai, elődeink, őseink megmaradt emlékezete.

Településünk természeti és kultúrtörténeti értékeinek felméréséhez, bemutatásához ad segítséget az alábbi rövid rendszerezés, mely a legfontosabb védett terület típusok listáját, illetve értelmezését tartalmazza:

Nemzeti park az ország jellegzetes természeti adottságaiban lényegesen meg nem változtatott, olyan nagy kiterjedésű területe, melynek elsődleges rendeltetése a különleges jelentőségű, természetes növény- és állattani, földtani, víztani, tájképi és kultúrtörténeti értékek védelme, a biológiai sokféleség és természeti rendszerek zavartalan működésének fenntartása, az oktatás, a tudományos kutatás és a felüdülés elősegítése.

Tájvédelmi körzet az ország jellegzetes természeti, tájképi adottságokban gazdag nagyobb általában összefüggő területe, tájrészlete, ahol az ember és természet kölcsönhatása esztétikai, kulturális és természeti szempontból jól megkülönböztethető jelleget alakított ki, és elsődleges rendeltetése a tájképi és természeti értékek megőrzése.

Természetvédelmi terület az ország jellegzetes és különleges természeti értékekben gazdag, kisebb összefüggő területe egy vagy több természeti érték illetve ezek összefüggő rendszerének védelme.

Természeti emlék valamely különlegesen jelentős egyedi természeti érték, képződmény és annak védelmét szolgáló terület.

Ökológiai folyosó az egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek védőövezete, Natura 2000 területek, érzékeny természeti területek és a természeti területek között a biológiai kapcsolatokat biztosító, vagy ezt elősegítő területeket, területsávokat és területmozaikokat, és ezek láncolatát, valamint az ezeken található élőhelyeket jelentik.

Ökológiai hálózat egyes védett természeti területek, valamint egyes védett természeti területek ökológiai (zöld) folyosókkal biztosított biológiai kapcsolatainak egységes elnevezését jelenti.

Érzékeny természeti terület az olyan extenzív művelés alatt álló terület, amely a természetkímélő gazdálkodási módok megőrzését, fenntartását, ezáltal az élőhelyek védelmét, a biológiai sokféleség fennmaradását, a tájképi és kultúrtörténeti értékek megőrzését szolgálja.

Natura 2000 terület (európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű terület) külön jogszabályban meghatározott különleges madárvédelmi terület, különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területnek kijelölt terület, illetve az európai unió által jóváhagyott különleges természetmegőrzési, valamint kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület.

Egyedi tájértéknek minősül az adott tájra jellemző természeti érték képződmény és az emberi tevékenységgel létrehozott tájalkotó elem, amelynek természeti, történelmi, kultúrtörténeti, tudományos vagy esztétikai szempontból a társadalom számára jelentősége van.

A településre vonatkozó természeti értékeket jelen fejezet térképmelléklete tartalmazza. A település természetvédelmével kapcsolatos kérdések a Bükk Nemzeti Park felügyelete alá tartoznak.

Pétervására természeti értékei

A Mátra és a Bükk mögött „szerényen meghúzódó” táj nemcsak a kirándulók, de a földrajzos szakemberek figyelmét is rendszerint elkerüli. A kistáj elhelyezkedését az Ózd-Pétervásárai-dombság néven határozhatjuk meg, a Hódos-, Hangony-, a Leleszi-patak és a Tarna között elterülő vidéket. Pétervására talajának összetétele Homokkő Formáció. Anyaga a mély tengermedencét szegélyező, illetve annak feltöltődésével a helyét átvevő, áramlásokkal, hullámmal mozgatott sekélytengerben rakódott le. A kistáj éghajlata mérsékelt hűvös-mérsékelt száraz, a magasabban fekvő részekben és az északi futású völgyekben hűvös-mérsékelt száraz.

Zonális erdőtakarása a cseres-tölgyes, mely a terület középső részén nagy kiterjedésű zárt erdőséget alkot. Jellemző társulása a vidéknek a települések közelében telepített akácos. Legelő állattartás hatására alakultak ki a kisebb-nagyobb borókások. A legnagyobb és legszebb a Tarna völgyében Istenmezeje és Erdőkövesd között keletről betorkolló Hintós-völgyben található „borókás ösgyep”. Felejthetetlen élmény a két-három méter magas örökzöldek között sétálni.

Állatvilágát vizsgálva a legszembetűnőbbek és a legnagyobb számban és változatosságában előforduló gerinctelenek az ízeltlábúak, azon belül is a rovarok. A sok vizes élőhely számos szitakötő fajnak biztosít béklyót és táplálékot. Dús virágú réteken, erdőszegélyeken, legelőkön számos szép nappali lepkével találkozhatunk. Többek között itt él a kis apollólepke, a vizes élőhelyek közelében előforduló farkasalamalepke, és a ritka lápi gyöngyházlepke. Legelők, rétek gyakori vadásza az imádkozó sáska és a darázspók. A farkos kétéltűek közül előfordul a foltos szalamandra, a pettyes gőte és hazánk egyik legritkább és legértékesebb kétéltűje az alpesi gőte.

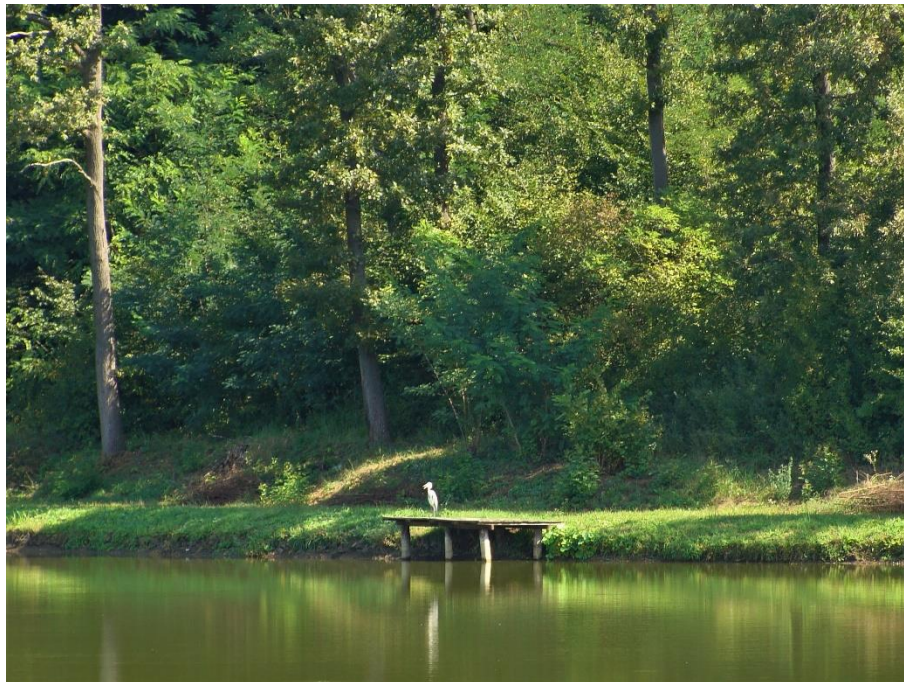
Sokszínű a madárvilág is, számos és védett fajjal találkozhat a figyelmes kiránduló. Az összefüggő zárt, háborítatlan erdők értékes madárfaja a félénk császármadár. Homokkősziklák és a felhagyott homokkőbányák meredek falaiba vájja odúját a színpompás gyurgyalag. A telepített fenyvesekben pedig a Magyarországon ritka fészkelőnek számító keresztcsőrű talál otthont. Emlősök közül, a denevérek, a nagyfülű denevér, a hegyesorru denevér, vízi denevér, kései denevér. A nagy kiterjedésű zárt erdőségek a nagyvadak otthonai, melyek közül az őz, a gímszarvas, a vaddisznó őshonos, míg a dámvad és a muflon betelepített.

Az Ózd-Pétervásárai-dombság nagy része a Tarnavidéki Tájvédelmi Körzethez tartozik, így védelem alatt áll. A tájvédelmi körzetet 1993-ban hozták létre, elsősorban a hazánkban egyedülálló természeti és tájképi értékek, az egymás mellett előforduló magashegységi bükkösökre és szubmediterrán társulásokra jellemző növényzet, valamint a császármadár élőhelyének védelmére.

Egyedi értékek

Pétervásárai gyertyános-tölgyes erdő, 40 hektár. Több ritka növényfaj, köztük a pirosló hunyor, sárga nőszirm és a legvédelettebb faj a szártalan kankalin. A területet 1978-ban természetvédelmi területté nyilvánították.

Őr-hegy, a, a Kisfüzesre vezető út baloldalán, Pétervásárától délre a legmagasabb pont ahonnan belátható a Mátra, a Tarna-völgy, a siroki vár és Pétervására. A török korban őrhely szerepe volt.

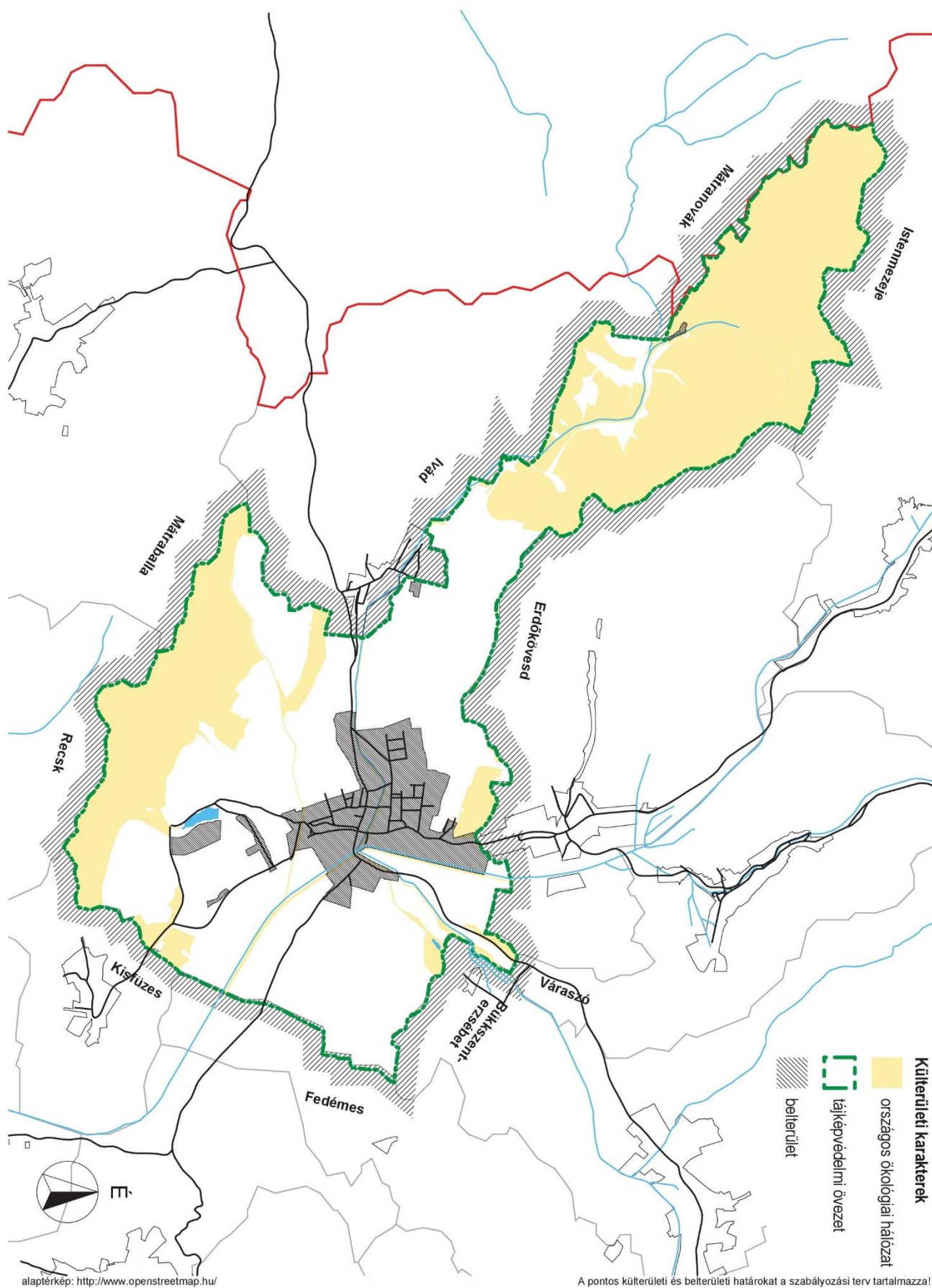
Egyedi tájértékek (természeti értékek)

Homokkőfalak és bányák

Töredezett homokkőfal

Pétervására község természeti értékei 2017

TELEPÜLÉS-KARAKTEREK

Ebben a fejezetben és az elkövetkezőkben a település építészeti karaktereivel foglalkozunk

Építészeti karakterek osztályozását sokféleképpen közelíthetjük meg. Az építés ideje, a kor amiben az épület megszületett mindig nyomot hagy a külső megjelenésén is, ezért olyan osztályzási rendszert választottunk, mely alapvetően az építési korszakok alapján határozza meg a karaktereket. A karakterek azonosításában nagy segítségünkre vannak a katonai felmérések I-III. katonai felmérés (1763-1887) valamint Magyarország Katonai Felmérése (1941), továbbá a 60-as évek légifelvételei.

Történeti I. karakterű településrész (1763-1920)

A török dúlás alatt az ország jelentős területe elnéptelenedett és falvak váltak pusztává a hódoltság területén, mely a mai Magyarország jelentős területeit érintette. A 150 éves török uralom után újra benépesülő falvak a 18. sz.-tól az első világháborúig megszakítatlan fejlődést mutatnak, mely a népi építészeti változatos formáit alakította ki. Sok településen még ma is azonosíthatóan létezik ez a karakter. Megőrzése közös érdekünk.

Történeti II. karakterű településrész (1920-1945)

A két világháború között a trianoni trauma után ismét megfigyelhető egy fellendülés, mely bizonyos településeket vidéken is megértintett. Még a „boldog békeidőkben ideális körülmények között alkotó építészek, Kós Károly és a „Fiatalok” köre olyan építészeti stílust teremtett, mely a 30-as években is termékeny talajra talált a vidéki építészeti környezetben.

Telepített I. karakterű településrész (1950-1960)

A két vesztes világháborút és az erőszakos államosítást követően a termelészövetkezetek fellendülő időszakában és a „háztáji” termeléssel kiegészítve a vidéki lakossága gazdasági erősödését jelzi a „kockaházak” tömeges elterjedése. Ez a népi építészettel való radikális szakítást is jelentette, ugyanakkor talán ez az utolsó korszak, amikor falvaink egységes utcaképpel rendelkeztek.

Telepített II. karakterű településrész (1990-)

Az 1990-es rendszerváltás után kialakuló gazdasági helyzet, valamint az építőipari anyagok egyre szélesedő választéka a vidék egységes építészeti arculatának teljes felbomlásához vezetett. Az új telekosztások jellemzően az oldalhatáron álló beépítést elhagyva szabadon álló formát részesítették előnyben. A motorizációval együtt a gépkocsi is, mint jelentős vagyontárgy helyet követelt magának az ingatlanon. A „nappali” helyiség megjelenésével és a tetőtérbeépítések elterjedésével léptékváltáson mennek keresztül házaink.

Mezőgazdasági birtokközpontok

A mezőgazdasági birtokközpont az 1990-es években felszámolt TSZ birtokközpontok újra hasznosulása, az ezzel kapcsolatos átépülés, napjainkban is folyamatban van, illetve új birtokközpontok kialakulása is megfigyelhető.

Ezeknél a külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, rálátásvédelem és tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

Üdülőházas karakterű településrész

A 80-as évekre már a lakosság jelentős része rendelkezett gépkocsival. A városi létből a vidék nyugalmaiba vágyók körében közkedvelté vált a „vikendház”. A hétvégéken megelevenedő jellemzően külterületeken lévő épületek sajátos világot képeznek mind a mai napig.

Átalakuló településrész (kiegészítő karakterjellemző)

A fenti karakterek a legritkábban jelennek meg tisztán. Ott ahol a változás olyan mértékű, hogy az eredeti karakter nehezen felismerhető, esetleg csak az utcaszerkezet és a telekosztás őrzi azt ott az „átalakuló” településrész megnevezéssel jelöljük az eredeti karakter nevének megtartása mellett.

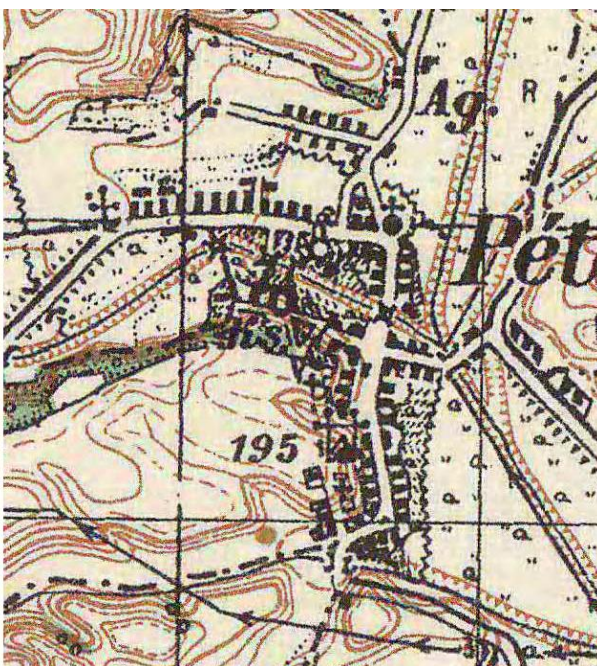
Településkép szempontjából veszélyeztetett településrész

A településrész megváltozott gazdasági és szociális állapota kedvezőtlen folyamatokat indított el, mely napjainkra a településképben is jelentős károkat okozott. Ezen folyamatok okainak feltárása véleményünk szerint fontos, de nem a településképi arculati kézikönyv feladata. A térképen jelöljük az érintett településrészeket.

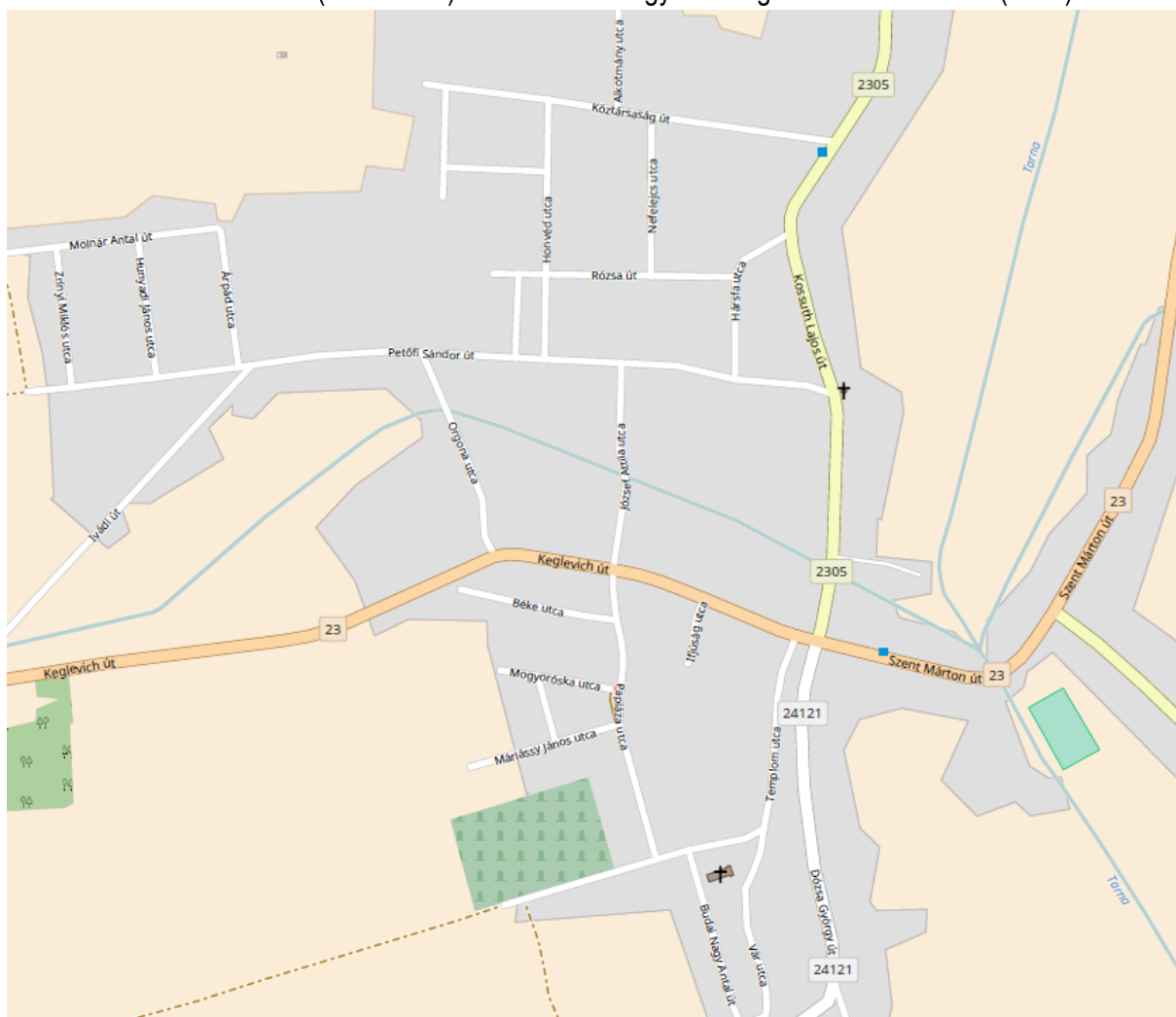
Pétervására település karaktere

A település kialakulását, fejlődését olyan történelmi és földrajzi tényezők irányították, mint a templom, a kastély és a több irányból ide befutó országutak. A falu legrégebbi része a plébániatemplom környéke, a magaslaton fekvő Vár, amihez északon a Domb, délen a Szala csatlakozik (Budai Nagy Antal, Vár u. és a Dózsa Gy. u. déli vége). A Szálától északra húzódó utca az Ivádi-patakig az Alvég (Dózsa Gy. u.), s innen nyugatra, a kastélyig terjedő Győr nevű területen (Keglevich út) már a földesúr lakásának vonzására a zsellérek házai sorakoztak. A faluból észak felé induló országút mindkét oldalán a Fölvég (Petőfi és Kossuth utcák) alakult ki. Mindezek a falurészek az első katonai felvételen már megfigyelhetők. Az 1945. évi földreformig a település méretei lényegesen nem változtak, csak 1920 után kezdett beépülni a Pap-láza nevű terület a falu délnyugati szélén (Papláza, Máriássy János, Mogyoróska, Béke utcák), s ez a folyamat 1945 után még folytatódott. Ebben az időben épült be a falu északi részén az Újtelep (Petőfi u. nyugati része) és a Sirmány (Kossuth u. északi része, Rózsa F. és Köztársaság utcák), továbbá délen a Kiszüzesi út melléke (Dózsa u. vége) és a Kenderföld (Rákóczi u.), valamint a keleti oldalon az Egri út melléke (Szent Márton út keleti vége). A telkek legnagyobb része szalagtelek, általában soros elrendezéssel és több lakóházzal úgy, hogy az udvar mindkét oldala beépített. Az egykori telkes jobbágyok portáit a keresztbe épített csűr osztja udvarra és kertre, illetve „külső rakodó”-ra. Századunk elején a telkeket még alig kerítették az utca felől, többnyire „szabados udvarok” voltak. A határban csak földesúri tanyák épültek, mint Lyukas-kő, Cser-pusztá és Rózsás-kert.

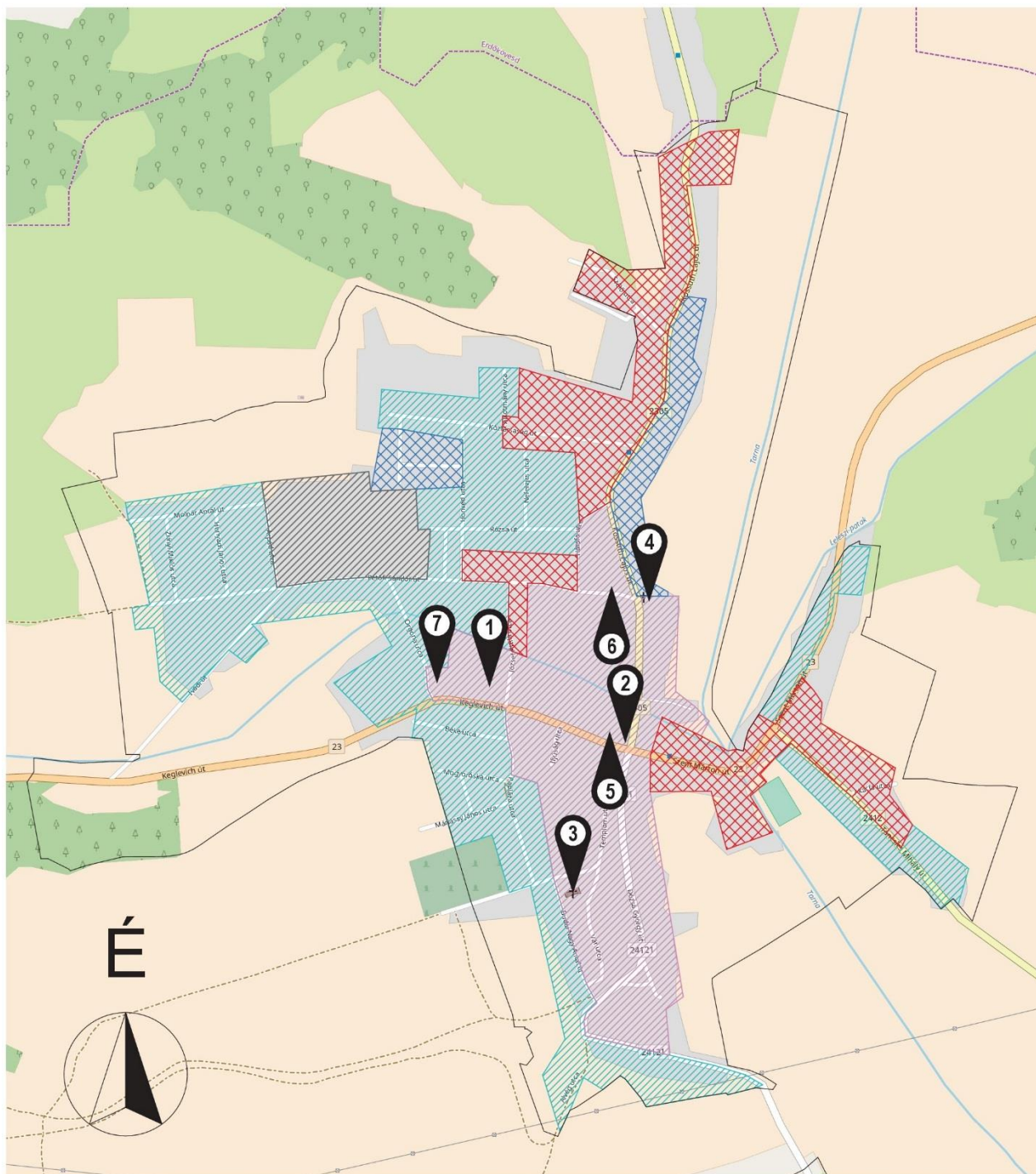

Magyarország Katonai Felmérése (1941)

Openstreetmap 2017

Beépített területek karakterei

- történeti karakter I. (1763-1920)
- történeti karakter II. (1920-1945)
- telepített karakter I. (1950-1960)
- telepített karakter II. (1990-)
- különleges terület

Objektumok

- 1 Keglevich-kastély
- 2 Oroszlán-szobrok
- 3 Római katolikus plébániatemplom
- 4 Fájdalmas anya kápolna
- 5 Volt Járásbíróság épülete
- 6 Petőfi Sándor út 9. - "Ágyúgolyós-ház"
- 7 Magtár

alaptérkép: <http://www.openstreetmap.hu/>

A pontos külterületi és belterületi határokat a szabályozási terv tartalmazza!

Pétervására község településképi karaktereinek lehatárolása 2017

JÓ PÉLDÁK TÖRTÉNETI I. ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A templom, a kastély és az egykor vásártér funkciót betöltő Szabadság tér, mint hagyományos térszervező elemek körül alakult ki a történelmi településmag, jellemzően szalagtelkes szerkezettel, fésűs, egy- illetve kétsoros beépítésű telkekkel.

A falu korábban épített lakóházainak jelentős része elpusztult egyrészt az 1890. és 1913. évi tűzvészek következtében, másrészt a 20. század elején a környéken megindult iparosodás hatására. A hagyományos stílusban épített lakóház általában földfalazatú, szarufás-torokgerendás szerkezetű, nyeregtetős, konyhai hasábkemencés, zárt füstelvezetésű, háromsejtű ház volt. A néhány ágasfás-szelemengerendás szerkezetű ház, ami fentmaradt, a tűzvészek során semmisült meg. A szűkebb táj általános falépítő anyaga, a fa használatának végét ugyancsak ezek a tűzvészek jelentették; alkalmazásuk gerendaváz és zsilipelt falszerkezet formájában történt. A 19. században a földfalazat vált általánossá, de már igen korán kő alapozással, ami egyébként már a faházak építési gyakorlatában is szerepelt. A 19. század végén a földet vályoggá formálva használták fel, de még élt a fal verés technikája is, a földbe azonban követ is vegyítettek. Bár az uradalmi téglaréteg a 20. század elejétől működött, a népi építkezésbe a téglát csak 1945 után hatolt be. A mestergerendás födém, amit a 19. században sok helyen boldoganya tartott, még a 20. század első évtizedében is általános volt. A tetőfedés természetes,

helyi anyagát, a zsúpot új házakra az első világháború óta nem alkalmazzák. A terület általános tüzelőberendezése, a belülfűtős, kürtös kemence kémény nélküli füstelvezetéssel, a tűzveszék során vált korszerűtlenné. Ezután az alföldi jellegű, szabadkéményes-boglyakemencés berendezés már nem vált általánossá, mert a hasáb alakú kemence a konyhába került, füstjét pedig cilinderkémény vezette el. A 20. század első évtizedeiben a siroki faragott kő tornácoszlopok ide is eljutottak, felváltva a múlt század végén megjelent faoszlopos, deszka mellvédes ámbitusokat.

Az udvar jellegzetes gazdasági építménye a nagyméretű cséplő, nyomtató csűr volt. A szérűből és két ágból álló, háromrészes csűr ágaiban gabonás kamra, illetve istálló volt. A torkos csűr fedett, előreugró bejáratából „garmadás”-ok nyíltak, ahol a pelyvát tartották. A 19. században a nagyobb gazdák csűrjében egész télen át nyomtattak, a legények hálójelye a csűr istálló ágában volt.

A múlt század közepére a hagyományos lakóházak és gazdasági épületek nagyobb részt eltűntek, a telkek már csak a beépítési módjukban tükrözik a történelmi hagyományokat. A korábban jellemző több lakóházas portákra szintén már csak nyomokban találunk példát, és a szabados portákat is elkerítették, jellemzően előkert megtartása nélkül. A felszámolt kastélypark területén átvezetett 23-as főút mentén a településszövet jelentősen átalakult, a kereskedelmi és szolgáltató funkciók betelepítésének következtében.

Hagyományos népi épület

Egyszerű homlokzat színezés

Egyszerű homlokzat színezés

Harmonikus anyaghasználat

Egyszerű tömegalakítás

Visszafogott homlokzat színezés

Visszafogott homlokzat színezés

Visszafogott homlokzat színezés

JÓ PÉLDÁK TÖRTÉNETI II. ÁTALAKULÓ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A település a múlt század elején tovább terjeszkedett, az erdőkövesdi és egri utak, valamint a Petőfi és Köztársaság utcák irányában. Ezeken a részeken is a szalagtelkes elrendezés a jellemző, rajta fésűs beépítés előkerttel. A gazdasági épületek jellemzően a lakóházzal összeépítve, egysoros elrendezéssel épültek itt, ami kedvezett a szélesebb, kéttraktusos lakóházak elhelyezésének. Ezért az eredetileg itt épült házakat mára döntően ilyen „kocka” házak váltották fel. A főút mellett itt is megjelent a településközpontra jellemző heterogén beépítés, a kereskedelmi- szolgáltató- és ipari funkciók betelepülésének következtében.

Megőrzött népi épület

Eredeti nyílászárók és ornamentika

Visszafogott homlokzatszínezés és anyaghasználat

Karakteres anyaghasználat

Tagozatokat kiemelő homlokzatszínezés

JÓ PÉLDÁK TELEPÍTETT I. KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

Az '50-es évektől jelentkező építési hullám Pétervására településképeben is jelentős változást hozott, számos "kocka" ház épült ekkortájt. Az új telkeket részben a meglévő úthálózat folytatásában, részben új, telepszerű beépítéssel alakították ki. A telepített részekben jellemzően kisebb telkeket parcelláztak, teleklábas elrendezéssel. A telkek jellemzően előkertes, oldalhatáros beépítésűek, a melléképületek elhelyezése azonban vegyes képet mutat.

Földszínek alkalmazása

Egyszerű tömegalakítás

Egyszerű tömegalakítás

JÓ PÉLDÁK TELEPÍTETT II. KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZHEZ

A XX. század végétől a településen az építkezések száma a megelőző időszakhoz képest jelentős visszaesést mutat, azonban így is szükséges volt új telkek kialakítására. Az újépítésű területek részben az erdőkövesdi út korábban be nem épült oldalán, részben az újonnan nyitott Széchenyi utcában találhatók. Itt a korszakra jellemző nagyméretű, többszintes családi házak épültek, oldalhatáros beépítéssel, vegyes képet mutató tömegformálással és anyaghasználattal.

Zárt tömegkontúr

Oromzatos tetőidom

Egyszerű tömegforma

Egyszerű tömegforma

AJÁNLÁSOK, ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Ebben a fejezetben ajánlásokat teszünk a karakterre jellemző építészeti formavilág alapján.

Az építészeti útmutató táblázatos formában ábrák segítségével mutatja be a karakterekre jellemző építészeti tulajdonságokat. Az ábrákhoz rövid szöveges leírást csatoltunk. Minden egyes karakter saját oszlopában jelezzük, hogy a karakterre összképe szempontjából javasolható-e az adott építészeti megoldás.

Az útmutató kizárólag ajánlásokat tartalmaz. Konkrét építészeti elképzelés esetén az illeszkedés szabályait megtartva el lehet térni tőle.

Jelmagyarázat:

Történeti I. karakter

Történeti II. karakter

Telepített I. karakter

Telepített II. karakter

Mezőgazdasági birtokközpontok

Üdülőházas karakter

Településképileg ajánlott

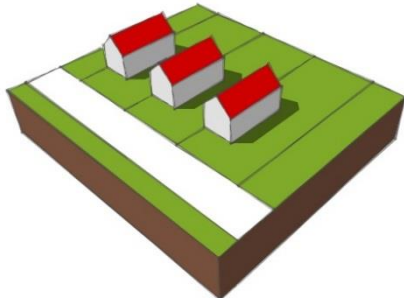
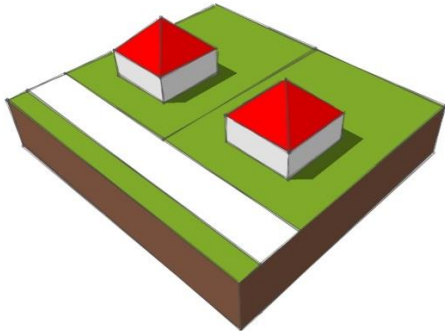
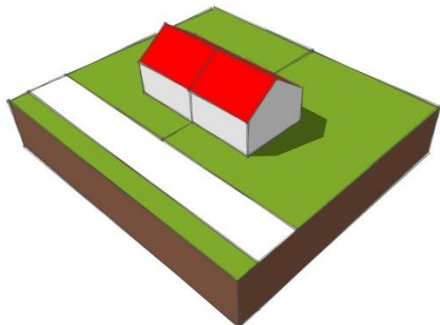
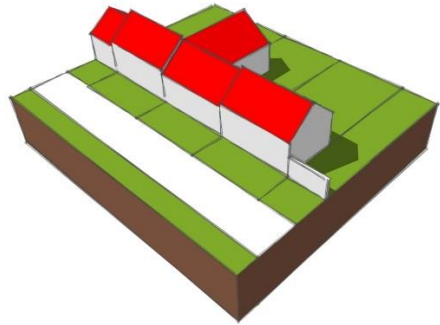
Településképileg nem javasolt

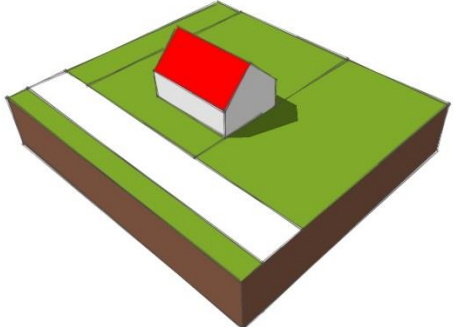
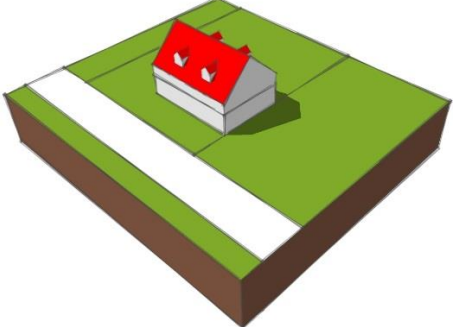
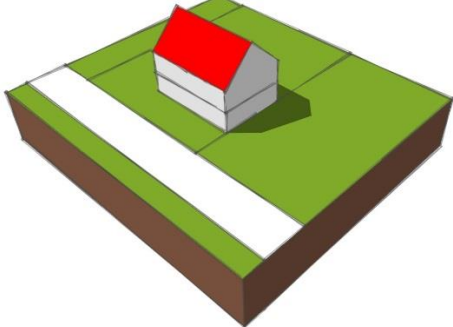
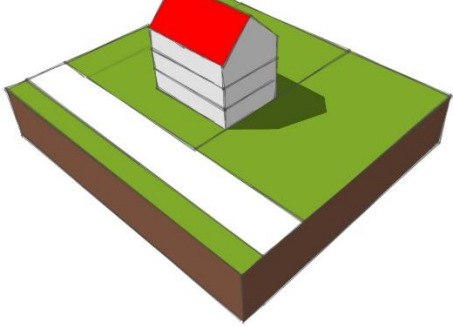

Településképileg elfogadható

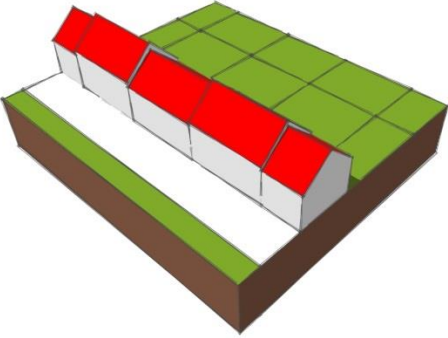
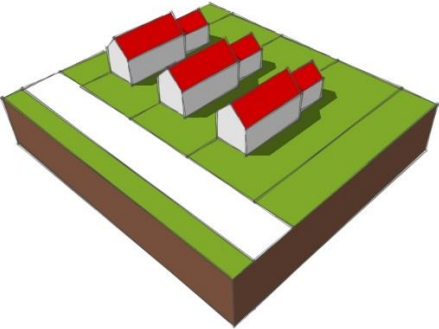
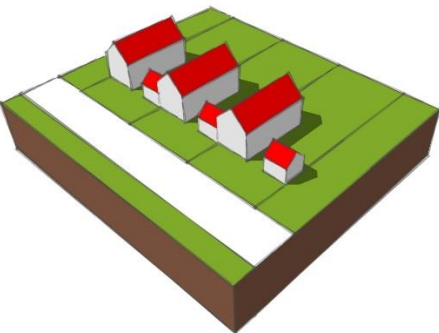
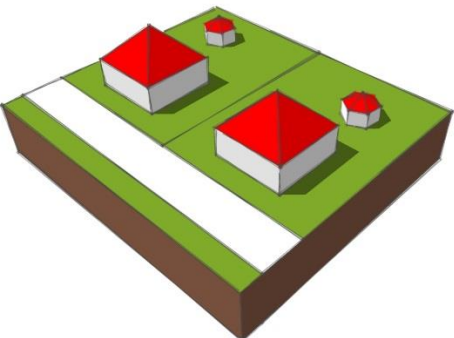

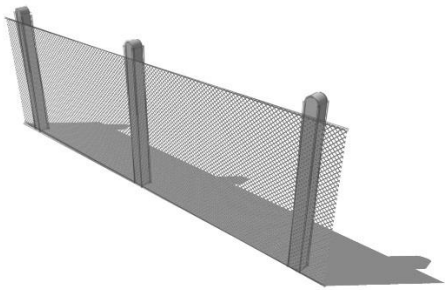
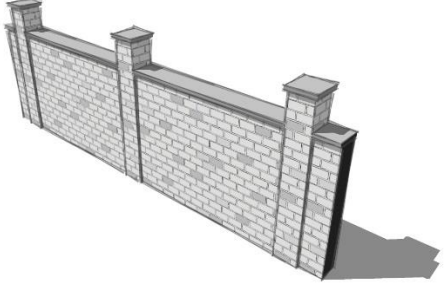
Nem releváns karakter

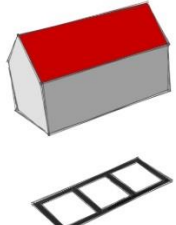
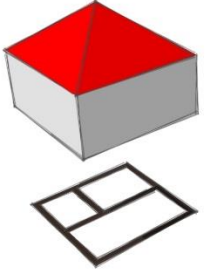
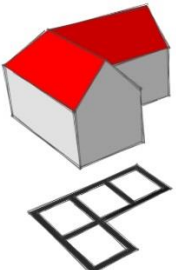
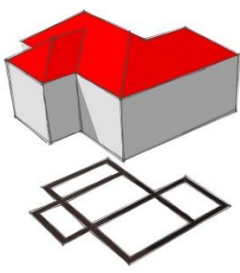
Beépítési mód							
karakterek:							
	oldalhatáron álló beépítés	✓	✓	✓	✓	●	-
	szabadon álló beépítés	✗	✗	✗	✗	✓	-
	ikres beépítés	✗	✗	✗	✗	●	-
	zárt sorú beépítés	✗	✗	✗	✗	●	-

Szintszám						
karakterek:						
	földszintes beépítés	✓	✓	✓	✓	✓
	földszint + tetőtér beépítés	●	✓	✓	✓	✓
	egy emeletes beépítés	●	●	●	●	●
	több emeletes beépítés	✗	✗	✗	✗	✗

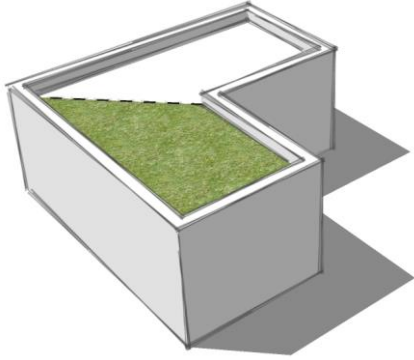
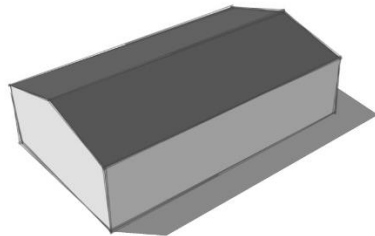
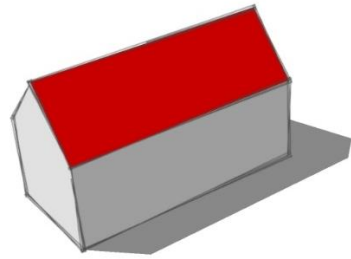
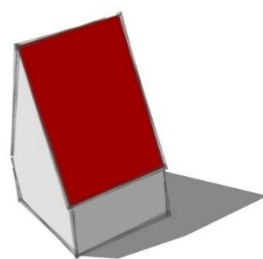
Mellék épületek, kerti építmények

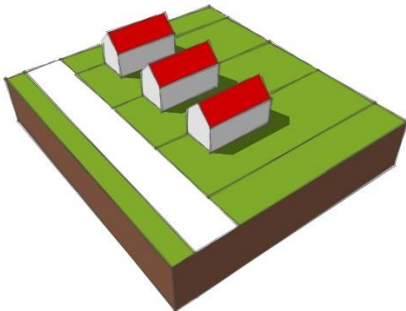
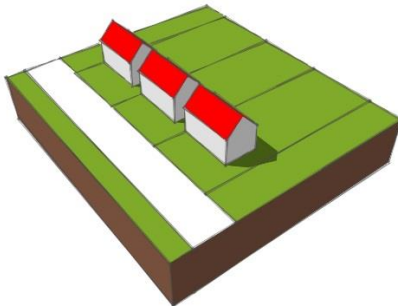
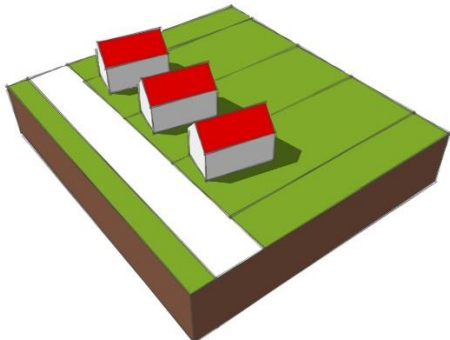
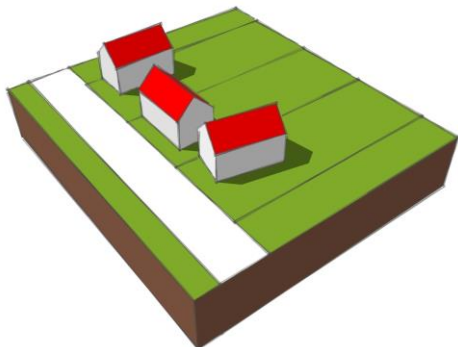
karakterek:							
	melléképület és kerti építmény nélkül	✓	✓	✓	✓	●	-
	főépülettel összeépítve	✓	✓	✓	✓	●	-
	utcafronton külön építményként	●	✗	●	✗	●	-
	szabadon állóan külön építményként	✓	●	●	✗	●	-

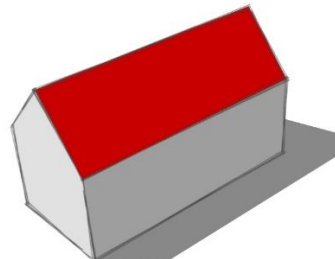
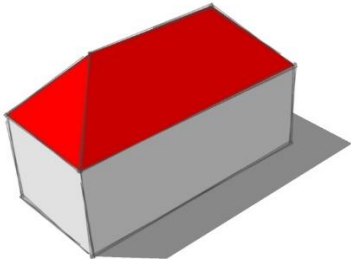
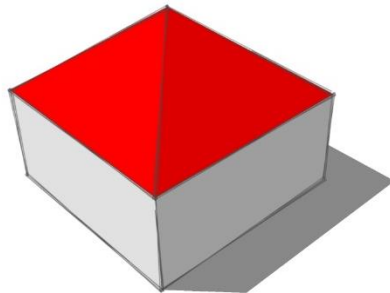
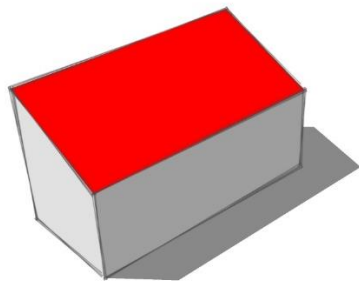
Kerítés kialakítások							
karakterek:							
	drótkerítés	✗	✗	✗	✗	✓	-
	léckerítés	✓	✓	●	●	●	-
	áttört kerítés lábazattal	✓	✓	✓	✓	●	-
	tömör fal kisméretű téglából vakolattal vagy anélkül	●	●	✗	✗	●	-

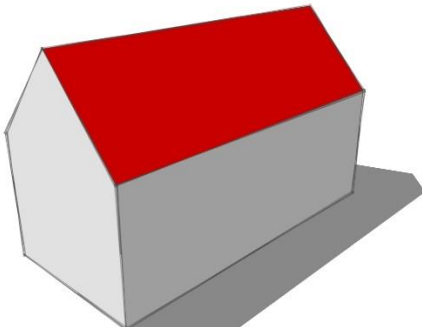
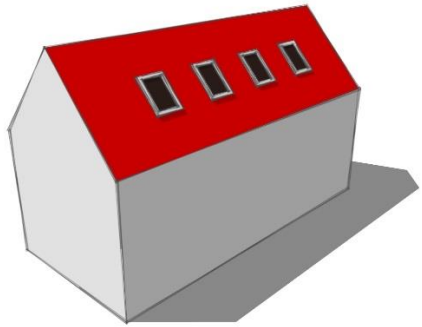
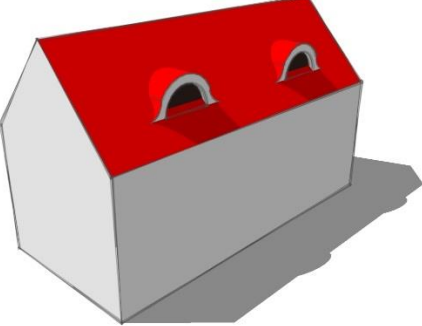
Tömegformálás							
karakterek:							
	egy traktusos tömeg	✓	✓	●	●	✓	-
	két traktusos tömeg	✓	✓	✓	✓	●	-
	L alakú tömeg	✓	✓	✓	✓	●	-
	szabálytalan tömegkontúr	✗	✗	●	●	●	-

Tetőhajlás

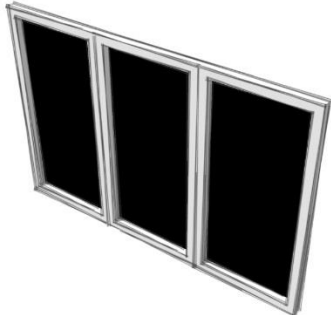
karakterek:							
	lapostető / zöldtető	●	●	✗	✗	●	-
	alacsonyhajlású tető	✗	✗	●	●	✓	-
	normálhajlású tető (35°-45°)	✓	✓	✓	✓	✓	-
	meredekhajlású tető	✗	✗	✗	✗	●	-

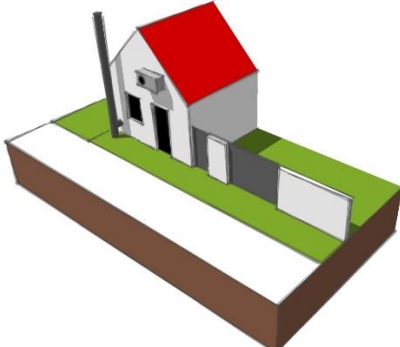
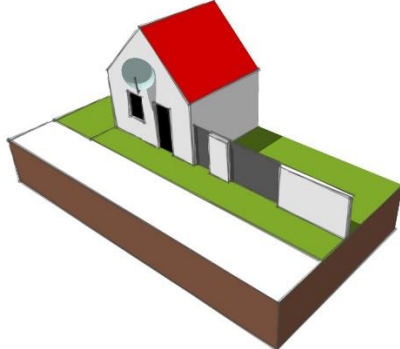
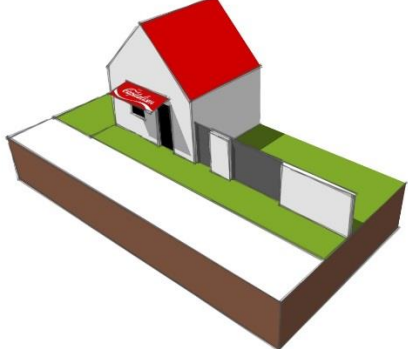
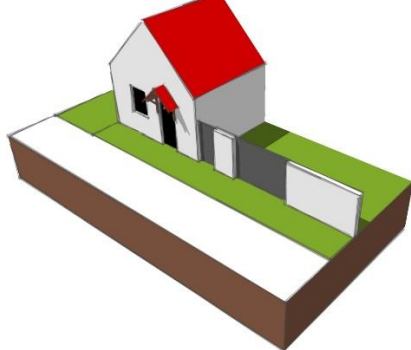
Tető gerinc irány							
	karakterek:						
	utcára merőleges gerinc	✓	✓	✓	✓	●	-
	utcával párhuzamos gerinc	●	●	●	●	●	-
	utcával szöget bezáró gerinc	●	●	●	●	●	-
	szabálytalan elrendezés	✗	✗	●	●	●	-

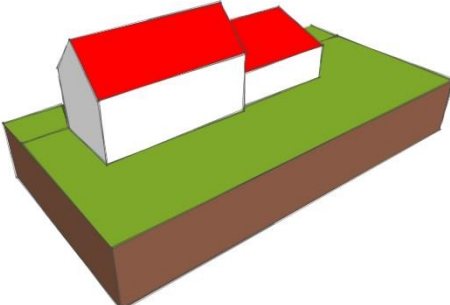
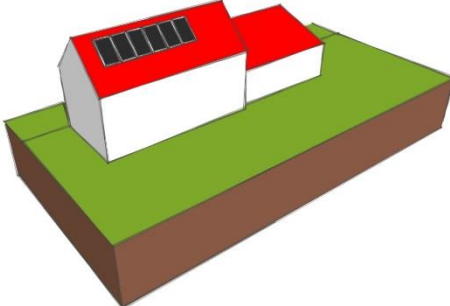
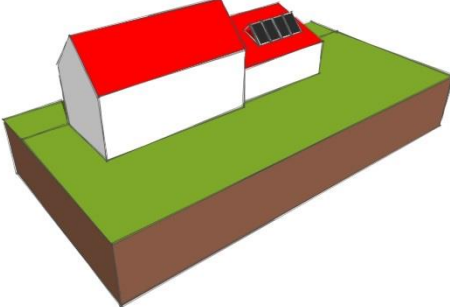
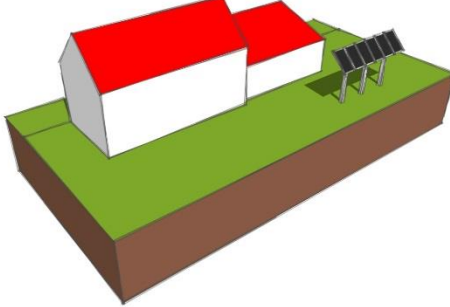
Tetőformák							
karakterek:							
	nyeregtető	●	●	●	●	●	-
	kontyolt tető	✓	✓	✓	✓	●	-
	sátortető	●	●	✓	✓	●	-
	félnyeregtető	✗	✗	✗	✗	●	-

Tetőablakok							
karakterek:							
	nincs tetőablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	tetősíklablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	állóablak	●	●	●	●	●	-
	ökör szem ablak	●	●	●	●	●	-

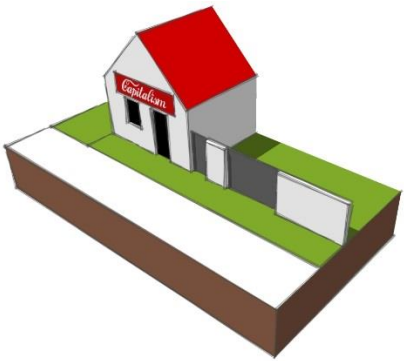
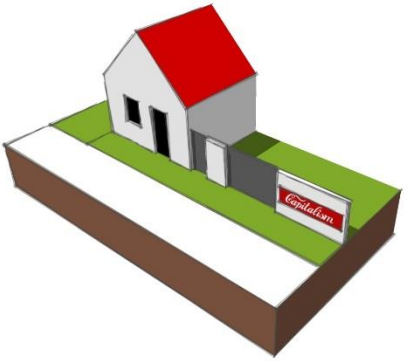
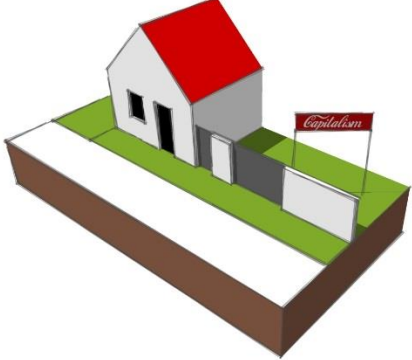
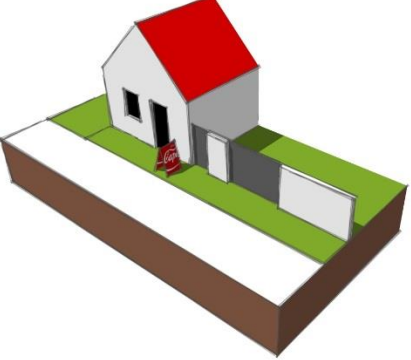
Ablakok

karakterek:							
	hagyományos osztású ablak	✓	✓	●	●	●	-
	három részre osztott ablak	●	●	●	●	●	-
	két részre osztott ablak	✓	✓	✓	✓	●	-
	osztás nélküli ablak	●	●	●	●	●	-

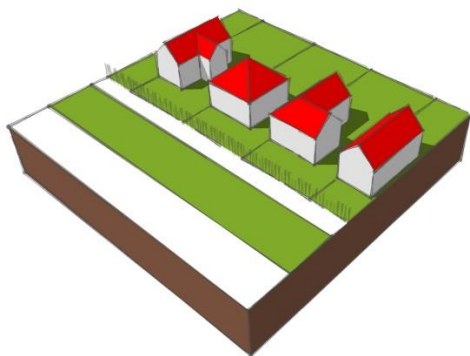
Utcai homlokzat							
	karakterek:						
	gépészeti berendezés utcai homlokzaton	✗	✗	✗	✗	●	-
	telekommunikációs eszköz utcai homlokzaton	✗	✗	✗	✗	●	-
	napellenző utcai homlokzaton	✗	✗	●	●	●	-
	előtető utcai homlokzaton	✗	✗	●	●	●	-

Napelem elhelyezés							
	karakterek:						
	nincs napelem	✓	✓	✓	✓	✓	-
	napelem főépületen (közvetlenül a tetőfedésre szerelve, egy foltban elhelyezve)	●	●	✓	✓	✓	-
	napelem melléképületen	✓	✓	✓	✓	✓	-
	napelem külön alépítményen	✗	✗	✗	✗	●	-

Hirdetés elhelyezés

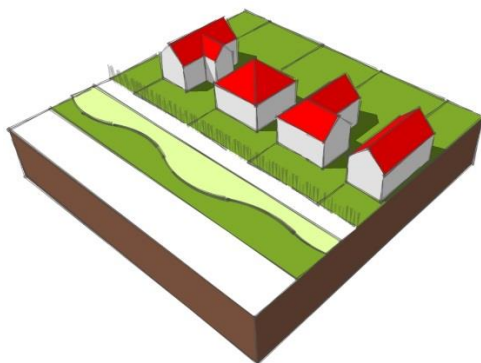
karakterek:							
	hirdetés utcai homlokzaton	✓	✓	✓	✓	✓	-
	hirdetés kerítésen	●	●	✓	✓	✓	-
	hirdetés előkertben, oldalkertben	✗	●	●	●	●	-
	kihelyezett mobil hirdetés	●	●	✓	✓	✓	-

Ajánlások útmenti zöld sávok kialakítására (karaktertől függetlenül)

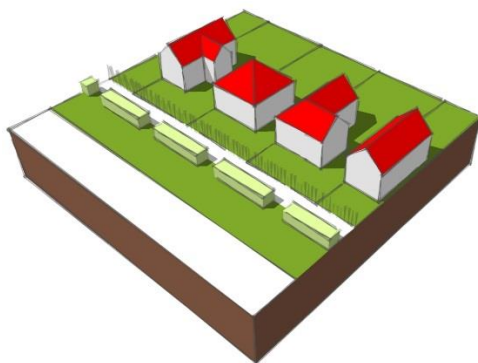
füvesítés

szűk és nagyforgalmú utcák
esetében javasolt

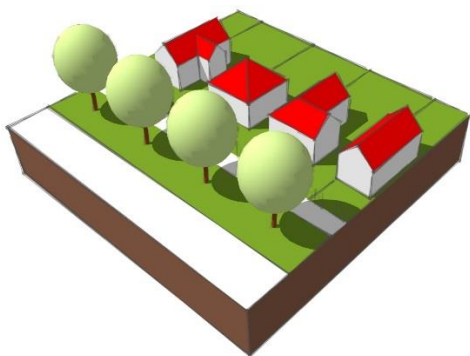
virágágyás

szűk, alacsonyforgalmú utcák
esetében javasolt

cserje, sövény

szélesebb vagy nagyforgalmú
utcák esetében javasolt

fasor

széles utcák esetében
javasolt

Cserjék, sövények és fasorok telepítésénél figyelembe kell venni a bűnmegelőzési szempontokat, valamint be kell tartani a tűzvédelmi előírásokat is. A telepítést továbbá befolyásolhatja a meglévő közművek elhelyezkedése. A Bükk Nemzeti Park által telepítésre javasolt és tiltott növények listáját a településképi rendelet tartalmazza.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Történeti I.	Történeti II.
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	kiselemes fedés	kiselemes fedés
kémények	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve

A kreatív gondolkodáson alapuló illeszkedést támogatva csak azon karakterek kapcsán teszünk konkrét ajánlást építőanyagokra, ahol az adott épületelem anyaghasználata karaktert befolyásoló tényező. Egyéb helyeken az illeszkedés szabályait megtartva javasolt a különböző építőanyagokat felhasználni.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Telepített I.	Telepített II.
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	kiselemes fedés	kiselemes fedés
kémények	meglévőkhöz illeszkedve	meglévőkhöz illeszkedve

A kreatív gondolkodáson alapuló illeszkedést támogatva csak azon karakterek kapcsán teszünk konkrét ajánlást építőanyagokra, ahol az adott épületelem anyaghasználata karaktert befolyásoló tényező. Egyéb helyeken az illeszkedés szabályait megtartva javasolt a különböző építőanyagokat felhasználni.

Ajánlások homlokzati anyaghasználatra

	Mg. birtokközpontok
lábazat	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat anyaga	meglévőkhöz illeszkedve
homlokzat színe	meglévőkhöz illeszkedve
tagozatok	meglévőkhöz illeszkedve
nyílászárók	meglévőkhöz illeszkedve
külső árnyékolók	meglévőkhöz illeszkedve
oszlopok, pillérek	meglévőkhöz illeszkedve
korlátok	meglévőkhöz illeszkedve
ereszdeszka	meglévőkhöz illeszkedve
oromfalak	meglévőkhöz illeszkedve
ereszcsatorna	meglévőkhöz illeszkedve
tetőfedés	meglévőkhöz illeszkedve
kémények	meglévőkhöz illeszkedve

A TSZ központok a 90-es években felszámolásra kerültek, azonban az épületállomány megmaradt, újra hasznosítása folyamatban van illetve külterületeken újabb mezőgazdasági épületek is létesülhetnek, ezeknél az anyaghasználatnál az illeszkedés szabályait javasoljuk figyelembe venni, illetve külterületi természetben való építettségük okán az építésnél, átalakításnál, bővítésnél a kilátásvédelem, rálátásvédelem és tájvédelem szempontjait is javasoljuk figyelembe venni.

JÓ PÉLDÁK SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYFAJTÁK, REKLÁMHORDOZÓK, UTCANÉVTÁBLÁK

Településeink közterületeit meghatározó sajátos építményfajták, reklámhordozók és egyéb műszaki berendezések a települések fejlődési üteméhez képest rendkívül gyors változásokon esnek át. A technológiai fejlődés újabb, és újabb eszközök és hálózatok megjelenését eredményezi településeinken. A folyamatosan változó műszaki kialakítások miatt igen nehéz, vagy szinte lehetetlen feladat általánosan alkalmazható ajánlásokat tenni. Az utcaképben talán leginkább zavaró léghálós hálózatok lehetőség szerinti összevonása mindenképpen javasolható, amíg a földkábeles vezetés általánossá nem válik. Általánosan elmondható, hogy a sajátos építményfajták és egyéb műszaki berendezések elhelyezésénél kevés jó példát találunk.

Az információs táblák terén a közelmúltban megvalósult térfelújítások kapcsán találunk jó példákat, azonban a táblaként különböző, „gyári” design és grafikai elemek helyett törekedni kell az egységes, településre jellemző arculat kialakítására. A reklámhordozók elhelyezésére korábbi fejezetekben karakterenként külön-külön ajánlásokat tettünk.

Közvilágítás, díszvilágítás (LoNNe ajánlások)

A fény hatással van a növényekre, állatokra és hasonlóan az emberekre is. Akár kis mennyiségű, rossz időben érkező fény is megzavarhatja az élőlények belső óráját, a hormonok termelését, vagy akár a teljes ökoszisztémát is károsan érintheti. A ragadozó-zsákmány kapcsolatok felborulhatnak és az éjszakai fajok növekvő mértékben elveszthetik életterületüket. Hosszú távon mindez a biológiai változatosságot is veszélyezteti.

A helyzet javítása érdekében a kutatók négy cselekvési javaslatot fogalmaztak meg.

El kell kerülni a hideg fehér fényű világítást, amely 500 nanométernél rövidebb hullámhosszúságú fényt tartalmaz: Ennek megfelelően 3000K alatti érték javasolt a kültéri világítás színhőmérsékletére.

A világítótestek ernyőzése olyan legyen, hogy a fényt oda irányítsa, ahol arra szükség van: Megfelelő ernyőzés esetén a kibocsátott fényt nem látjuk közvetlenül. A megfelelően irányított fény nem jut a gyalogosok, járművezetők szemébe, az épületek ablakai felé vagy éppen az égbolt irányába. A fényeknek - még a díszvilágítás esetén is - lefelé kell irányulniuk. Így például a talajszintbe épített fényvetőket, melyek felfelé sugároznak, el kell kerülni.

Az utcákat amennyire csak lehet egyenletesen, és amennyire csak lehet alacsony intenzitással világítsuk meg: Vidéki utakon a 0,3 cd/m² fénysűrűség elegendő, amely kb. 4 lux megvilágítással elérhető. Ez az EU útvilágítási szabványoknak (EN13201) megfelelő legalacsonyabb útosztály. Az EU szabványok gyakran sokszor erősebb megvilágítást ajánlanak, mint ami jelenleg a legtöbb európai településen megvalósult.

Igazítsák a kültéri világítást a tényleges használat idejéhez. Este 10 óra, vagy éjfél után jóval kevesebb fényre van szükség, ennek megfelelően a közvilágítás fénye csökkenthető. A megvilágítási szintek akár 50-80%-os csökkentése is lehetséges. A nem közcélú világítást teljesen ki kell kapcsolni, ha nincs arra közvetlen szükség.

forrás:

Világítástechnikai társaság

Övjük meg az éjszakát: Egy nemzetközi tudományos kutatóhálózat ajánlásai a kültéri világítás kapcsán

<https://goo.gl/wqxxqG>

Utcanévtábla

Az utcakép fontos eleme az utcanévtábla és a házszám tábla, de a településen való tájékozódásban is kiemelkedő szerepe van. Ezért különösen fontos, hogy kialakításuk és elhelyezésük egységes elvek mentén történjen.

Az utcanévtáblát az épület sarkához minél közelebb kell elhelyezni. Az elhelyezés magasságának javasolt határértékei: 250-450 cm. Egyes övezetekben előfordulhat, hogy kerítésre kell felszerelni az utcanévtáblát, mert az épület fala messze esik a saroktól, de ez esetben is törekedni kell a legmagasabb elhelyezésre.

1. sor A közterület neve - 70mm verzálmagasság

Házszám tábla

A házszám táblát a bejáratához lehető legközelebb, attól jobbra (ritkábban balra vagy középen), 2-3 m-es magasságban kell elhelyezni. Szükség esetén lehetséges a házszám tábla kapuszerkezetre vagy kerítésre való felszerelése is.

1. sor A közterület neve - 20mm verzálmagasság

2. sor A házszám - 70mm verzálmagasság

Tipográfia

A táblák szöveges feliratának alapkövetelménye a jó olvashatóság. A táblákon az úgynevezett talpnélküli (sans-serif), groteszk betűtípusokkal kiírt információk olvashatók a legjobban. A táblák feliratai számára megfelelő betűtípusok pl. Helvetica, Frutiger, Gill, Arial. A tábla háttérének és a feliratának színe között határozott különbség, kontraszt legyen. A feliratok háttereként homogén felületet alkalmazzunk. A feliratok határozott kontúrral készüljenek. A feliratokat középtengelyesen, minden sort középre zárva kell elhelyezni a táblákon.

Elrendezési vázlat:

**Pétervására Város Önkormányzat Képviselőtestületének
16/2017. (XII. 14.) önkormányzati rendelete
Pétervására Város településképi védelméről**

Pétervására Város Önkormányzat Képviselő-testülete a településképi védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 12. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, valamint a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13.§ (1) bekezdés 1.) pontjában meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

**I. Fejezet
Bevezető rendelkezések**

1. A rendelet célja

1.§

E rendelet célja Pétervására Város sajátos településképi, jellegzetes arculatának megőrzése, védelme és alakítása érdekében a helyi épített és természeti örökség meghatározása, a védetté nyilvánítás és védelem megszüntetés szabályozása, a településképi szempontból meghatározó területek, a településképi követelmények megállapítása és a településképi – érvényesítési eszközök szabályozása.

**II. Fejezet
A helyi védelem**

2. A helyi védelem célja, feladata, általános szabályai

2. §

(1) Az épített környezet fenntartása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése érdekében az önkormányzat a közigazgatási területén található kiemelkedő építészeti, képzőművészeti és természeti értékeket helyi védelem alá helyezi.

(2) A helyi értékvédelem feladata a helyi védelmet igénylő építészeti örökség meghatározása, dokumentálása, védetté nyilvánítása, nyilvántartása, megőrzése, és a lakossággal történő megismertetése.

3. §

(1) E rendelet alapján helyi védett értéknek minősül minden olyan, magasabb szintű jogszabály által nem védett műalkotás, épület vagy természeti érték, amely e rendeletben felsorolásra került.

(2) Amennyiben helyi védett érték magasabb szintű jogszabály alapján védelemre kerül, azt az értéket jelen rendeletről törölni kell.

(3) A helyi védettség alá helyezésről, annak megszüntetéséről a Képviselő-testület dönt.

(4) A védetté nyilvánításhoz, annak megszüntetéséhez be kell szerezni települési főépítész véleményét.

(5) Helyi érték védetté nyilvánítására vagy a védelem törlésére bármely jogi vagy természetes személy, javaslatot tehet, melyet a jegyzőnél kell benyújtani. A javaslatnak az alábbiakat kell tartalmaznia:

a) a javasolt vagy érintett érték megnevezése,

b) a javasolt vagy érintett érték helyének meghatározása (utca, házszám, helyrajzi szám),

c) a javaslattevő természetes vagy jogi személy, ez utóbbi esetén annak képviselőjének megnevezése, elérhetősége,

d) a javasolt vagy érintett érték helyszínrajza, fotódokumentációja, leírása,

e) a védelem fajtája,

f) a védetté nyilvánításra vagy a védelem megszüntetésére vonatkozó javaslat indoklása.

(6) A védetté nyilvánított helyi értékek listáját e rendelet tartalmazza.

(7) A védetté nyilvánított helyi értékek nyilvántartása tartalmazza a védetté nyilvánított helyi érték

- a) megnevezését,
- b) pontos helyét (utcanév, házszám, helyrajzi szám),
- c) rövid leírását,
- d) a védelem módját.

(8) Adatvédelmi okokból a védetté nyilvánított helyi értékről vezetett nyilvántartás adatai nem nyilvánosak.

(9) A védettség megszüntetésére akkor kerülhet sor, ha a védetté nyilvánított helyi érték

- a) megsemmisül,
- b) életveszélyessé válik, és az eredeti állapotba történő visszaállítása aránytalanul magas költséggel járna, illetve növényegészségügyi szempontból állapota visszafordíthatatlanul károsodik,
- c) a védelem alapját képező értékei helyreállíthatatlanul elvesztek, vagy a védelemmel összefüggő szakmai ismérveknek már nem felel meg,
- d) magasabb rendű jogszabály által védettséget (műemléki) kap.

(10) A védettség megszüntetésére irányuló kérelem melléklete az állapotörögzítő dokumentáció, amely tartalmazza:

- a) az érintett elem helyszínrajzát,
- b) épület, vagy építmény esetén a felmérési tervet (alaprajz minden szintről, metszetek, homlokzatok, műszaki leírás), tájérték esetén a természeti tényező ismertetését,
- c) fotódokumentációt,
- d) amennyiben szükséges - épület, vagy építmény esetén tartószerkezeti tervezési területen jogosultsággal rendelkező szakvéleményt.

(11) A védettség megszüntetésére irányuló eljárásban a védetté nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

(12) A helyi védelem területi vagy egyedi védelem lehet.

(13) A településképi rendeletet és a Településképi Arculati Kézikönyvet az önkormányzat évente felülvizsgálja.

3. A helyi területi védelem meghatározása

4. §

(1) A helyi területi védelem a helyi kialakult, meghatározó, értékes településképet és egyes településrészt meghatározó, közterületekkel meghatározott településrészre terjedhet ki.

(2) A helyi területi védelem jegyzéke:

Helyi területi védelem jelenleg nem kerül megállapításra.

4. A helyi egyedi védelem meghatározása

5. §

(1) A helyi egyedi védelem a jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatot, településkaraktert meghatározó

- a) építményre, építményrészletre,
- b) szoborra, képzőművészeti alkotásra,
- c) táj- és kertépítészeti alkotásra terjedhet ki.

(2) A helyi egyedi védelem jegyzéke:

Helyi egyedi védelem jelenleg nem kerül megállapításra.

5. Az egyedi védelemhez kapcsolódó tulajdonosi kötelezettségek

6. §

(1) A védetté nyilvánított helyi érték fenntartása a tulajdonos feladata, ő köteles az érték jó karbantartásáról gondoskodni. Felújítás, korszerűsítés esetén a jelen rendeletben foglalt előírásokat és a vonatkozó egyéb jogszabályokat be kell tartani.

(2) A helyi védett érték tulajdonosa kérheti az önkormányzat támogatását a felújítás, helyreállítás és ezáltal az értékmegőrzés érdekében. A támogatás megítélésnek feltétele a rendeltetésszerű használat.

(3) A helyi védett érték tulajdonosa a tulajdonviszonyokban, a kezelőben és a használóban történt változásokat a jegyzőnek a változástól számított 30 napon belül köteles írásban jelezni. Ennek elmaradása esetén a védett értékre önkormányzati támogatás nem adható.

III. Fejezet

A településképi szempontból meghatározó területek

6. A településképi szempontból meghatározó területek

7. §

Településképi szempontból meghatározó terület nem kerül lehatárolásra, a településen a Településképi Arculati Kézikönyv (a továbbiakban: TAK) építészeti ajánlásai vehetők figyelembe.

IV. Fejezet

A településképi követelmények meghatározása

7. Településképi szempontjából általános területi és egyedi építészeti követelmények

8. §

(1) A település teljes igazgatási területén a TAK-ban meghatározott építészeti ajánlásokat lehet alkalmazni.

(2) A település teljes igazgatási területén a telepítés módját a kialakult állapothoz, a környezethez illeszkedően kell meghatározni, a TAK építészeti ajánlásait lehet figyelembe venni.

(3) E rendelet közterület alakítási terv készítésére kötelező előírást nem állapít meg.

(4) A lakó funkciójú épületek elhelyezésére alkalmas építési övezetekben lakóépületeken hullámpala, műanyag hullámlemez nem alkalmazható.

(5) A tetőfedő anyagok közül a rikító színek (pl. élénk vörös, kék) nem, helyette a földszínek alkalmazhatók.

(6) Lakóépületek csak magastetővel építhetők.

(7) A település teljes közigazgatási területén az 1. mellékletben szereplő növények nem telepíthetők.

(8) A település teljes közigazgatási területén a 2. mellékletben szereplő növények telepítését kell előnyben részesíteni.

8. Településképi szempontból meghatározó területekre vonatkozó területi és egyedi építészeti követelmények

9. §

E rendeletben településképi szempontból meghatározó terület nem került bevezetésre.

9. Helyi védett értékre vonatkozó területi és egyedi építészeti követelmények

10. §

(1) A település helyi védett értékeinek felsorolását e rendelet II. fejezete tartalmazza.

(2) Helyi védett épület esetén:

- a) a fő rendeltetést tartalmazó épület megtartandó és eredeti állapotában helyreállítandó,
- b) a homlokzat, tetőidom nem változtatható,
- c) a közterület felől látható homlokzatokon műanyag nyílászáró nem alkalmazható,
- d) a közterület felőli tetőn tetőablak nem alkalmazható,
- e) az épületek homlokzatának felületképzése vakolt, pasztell színezésű lehet,
- f) a tetőfedés színe a földszínek valamelyike lehet,
- g) helyi védett épület jó karban fenntartandó.

(3) Helyi védett műalkotás esetén a fő rendeltetés helyben tartandó és eredeti állapotában helyreállítandó, jó karban fenntartandó.

(4) Helyi védett természeti érték esetén:

- a) A védett természeti érték megtartandó, környezetének élőhelye megőrzendő.
- b) A védett értéket károsítani tilos.
- c) A védett természeti érték vonatkozásában kutatási tevékenység csak természetvédelem érdekében lehet.
- d) A védett természeti érték védőövezetének sértetlenségét biztosítani kell.
- e) Védett természeti érték területen építeni a környezetért felelős szervek engedélyével lehet.

10. Egyes sajátos berendezések, műtárgyak elhelyezése

11. §

(1) A felszíni energiaellátás nyomvonalas építményei elhelyezésére a település teljes igazgatási területe alkalmas.

(2) Ahol vezetékes hálózat megengedett ott új vezetékek földkábelben vagy meglévő oszlopsoron vezethetők.

(3) A település ellátásához szükséges közmű műtárgyak (transzformátor, kapcsolószekrény, elosztószekrény, gáznyomás-szabályozó stb.) takartan, közterületen látványában illeszkedő megjelenéssel helyezendő el.

(4) Természetvédelemmel érintett területen kültéri világítás csak biztonsági szempontok (élet- vagy vagyonvédelem, stb.) esetén épülhet, lehetőség szerint az energiaellátást földkábelrel kell biztosítani.

11. Reklámhordozókra vonatkozó településképi követelmények

12. §

(1) Az épületek homlokzatain elhelyezhető cégereket (cég és címtáblákat és üzlet feliratokat) úgy kell kialakítani, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatokhoz úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyaival.

(2) Tetőfelületen, előkertben cégér nem helyezhető el.

(3) Üzlethelyiségenként legfeljebb egy mobiltábla helyezhető el a közterületen, mely az üzletkirakatától maximum 1,5 méterre állhat, a gyalogosforgalmat nem akadályozó módon.

(4) Önkormányzati információs tábla és egyedi tájékoztató tábla közterületen csak a gyalogos közlekedést nem zavaró módon helyezhető el.

(5) Természetvédelemmel érintett területen reklámhordozó berendezések nem helyezhetők el.

12. Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelmények

13. §

(1) Közterületen új közművezetéseket (vízellátás, szenny-, és csapadékvíz-elvezetés, földgázvezetéseket) csak terepszint alatti elhelyezéssel, míg közép- és kisfeszültségű, valamint közvilágítási, táv- és egyéb hírközlő vezetékeket terepszint alatti, illetve légkábeles formában

szabad létesíteni. A több, különböző szolgáltató légvezetékei lehetőleg közös oszlopon létesítendőek.

(2) A tervezett gáznyomás-szabályozók az épületek utcai homlokzatára nem helyezhetőek el. A berendezés a telkek előkertjében, udvarán, vagy az épület alárendeltebb homlokzatára telepíthető. A tervezett elektromos transzformátorok, trafóházak az utcaképre tekintettel telepíthetőek.

V. Fejezet

Településlép-érvényesítési eszközök

13. A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció

14. §

(1) A településképi követelményekről a főépítész – alkalmazása hiányában a polgármester – az építéssel érintett telken tervezett építési munkák végzéséhez, kérelemre, szakmai konzultációt biztosíthat.

(2) Szakmai konzultáció az építés megkezdése előtt legalább egyszer kötelező:

- a) helyi védett, vagy helyi meghatározó épület esetében;
- b) új lakóépület építése esetében.

(3) A településképi konzultáció során a főépítész – alkalmazása hiányában a polgármester – javaslatot tesz a településképi követelmények érvényesítése módjaira.

(4) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció díjmentes.

14. A településképi véleményezési eljárás

15. §

E rendeletben településkép véleményezési eljárás nem kerül bevezetésre.

15. A településképi bejelentési eljárás

16. §

E rendeletben településkép bejelentési eljárás nem kerül bevezetésre.

16. A településképi kötelezés

17. §

E rendeletben településképi kötelezés nem kerül bevezetésre.

VI. Fejezet

Önkormányzati támogatási és ösztönző rendszer

17. Helyi védelemmel érintett ingatlanok támogatási rendszere

18. §

(1) Az önkormányzat az ingatlantulajdonosnak a védettséggel összefüggésben szükségessé váló, a jó karbantartást meghaladó munkálatokhoz évente meghatározott keretösszeg erejéig támogatást adhat.

(2) Az önkormányzat a támogatás feltételeit külön rendeletben meghatározhatja.

VII. Fejezet
Záró rendelkezések
19. §

- (1) Ez a rendelet 2018. január 1-jén lép hatályba.
(2) Hatályát veszti a helyi építési szabályzat szülő 4/2003 (II.14.) önkormányzati rendelet 21.§-a.

Pétervására, 2017. december 13.

Eged István
FIDESZ-KDNP
polgármester

Dr. Varga Attila
jegyző

1. melléklet a 16/2017. (XII.14.) önkormányzati rendelethez

1143/2014. EU rendelet
az idegenhonos inváziós fajok betelepítésének vagy behurcolásának
és terjedésének megelőzéséről és kezeléséről

A rendelet alapján a tagországok képviselőiből álló inváziós fajok elleni védelemért felelős bizottság elfogadta azt a növény- és állatfajlistát, mely az Unió számára veszélyt jelentő inváziós idegenhonos fajok jegyzékét alkotja. A listán szereplő fajok egyedeire vonatkozó szigorú szabályok szerint tilos az egész EU területén forgalomba hozni és a természetbe kibocsátani akár egyetlen példányt is, de a behozatalra, tartásra, tenyésztésre, szaporításra, szállításra, kereskedelemre és felhasználásra is hasonlóan szigorú szabályok vonatkoznak.

Az Európai Unió számára veszélyt jelentő
idegenhonos inváziós növényfajok (IAS) jegyzéke
(Hatályos 2017. augusztus 2-ától)

magyar név	tudományos név
aligátorfű (papagájfű, papagájlevél)	<i>Alternanthera philoxeroides</i>
karolinai tündérhínár	<i>Cabomba caroliniana</i>
közönséges vízijácint	<i>Eichhornia crassipes</i>
cingár (aprólevelű) átokhínár	<i>Elodea nuttallii</i>
hévizi gázló	<i>Hydrocotyle ranunculoides</i>
nagy fodros-átokhínár	<i>Lagarosiphon major</i>
nagyvirágú tóalma	<i>Ludwigia grandiflora</i>
sárga tóalma	<i>Ludwigia peploides</i>
strucctoll-süllőhínár	<i>Myriophyllum aquaticum</i>
felemáslevelű süllőhínár	<i>Myriophyllum heterophyllum</i>
közönséges selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
chilei óriáslapu (óriásrebarbara)	<i>Gunnera tinctoria</i>
kaukázusi medvetalp	<i>Heracleum mantegazzianum</i>
perzsa medvetalp	<i>Heracleum persicum</i>
Szosznovszkij-medvetalp	<i>Heracleum sosnowskyi</i>
bíbor nebáncsvirág	<i>Impatiens glandulifera</i>
sárga lápbuzogány	<i>Lysichiton americanus</i>
japán gázlófű	<i>Microstegium vimineum</i>

keserű hamisüröm	<i>Parthenium hysterophorus</i>
rózsás tollborzfü	<i>Pennisetum setaceum</i>
ördögfarok-keserűfű	<i>Persicaria perfoliata</i> (<i>Polygonum perfoliatum</i>)
japán nyílgyökér (kudzu)	<i>Pueraria montana</i> var. <i>lobata</i> (<i>Pueraria lobata</i>)
borfa, tengerparti seprűcserje	<i>Baccharis halimifolia</i>

269/2007. (X. 18.) Korm. rendelet
a NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól

A kormányrendelet melléklete meghatározza azoknak a fajoknak a listáját, melyek inváziós és termőhely-idegen növényfajoknak tekinthetők, így az 5. § (2) bekezdés értelmében a Natura 2000 gyepterületeken ezek megtelepedését és terjedését meg kell akadályozni, állományuk visszaszorításáról gondoskodni kell mechanikus védekezéssel vagy speciális növényvédőszer-kijuttatással.

Az érintett növényfajok:

1. Fásszárú inváziós és termőhely-idegen növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
akác	<i>Robinia pseudo-acacia</i>
amerikai kóris	<i>Fraxinus americana</i>
bálványfa	<i>Ailanthus altissima</i>
keskenylevelű ezüstfa	<i>Elaeagnus angustifolia</i>
fekete fenyő	<i>Pinus nigra</i>
erdei fenyő	<i>Pinus silvestris</i>
gyalogakác	<i>Amorpha fruticosa</i>
kései meggy	<i>Prunus serotina</i>
zöld juhar	<i>Acer negundo</i>

2. Lágyszárú inváziós növényfajok:

Magyar név	Tudományos név
alkörmös	<i>Phytolacca americana</i>
japánkeserűfű fajok	<i>Fallopia</i> spp.
kanadai aranyvessző	<i>Solidago canadensis</i>
magas aranyvessző	<i>Solidago gigantea</i>
parlagfű	<i>Ambrosia artemisifolia</i>
selyemkóró	<i>Asclepias syriaca</i>
süntők	<i>Echinocystis lobata</i>

43/2010. (IV. 23.) FVM rendelet
a növényvédelmi tevékenységről

A rendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a földhasználó és a termelő köteles védekezni az alábbi növények ellen: parlagfű (*Ambrosia artemisiifolia*), keserű csucor (*Solanum dulcamara*), selyemkóró (*Asclepias syriaca*), aranka fajok (*Cuscuta* spp.).

2. melléklet a 16/2017. (XII.14.) önkormányzati rendelethez

Fásításra, növénytelepítésre javasolt őshonos növények jegyzéke

Lombos fajok

tudományos (latin) elnevezés	magyar elnevezés
Acer campestre	mezei juhar
Acer platanoides	korai juhar
Acer pseudoplatanus	hegyi juhar, jávorfa
Acer tataricum	tatár juhar, feketegyűrű juhar
Alnus glutinosa (allergén)	enyves éger, mézgás éger, berekfa
Alnus incana	hamvas éger
Betula pendula (allergén)	közönséges nyír, bibircses nyír
Betula pubescens	szőrös nyír, pelyhes nyír
Carpinus betulus	közönséges gyertyán
Cerasus avium (Prunus avium)	vadcseresznye, madárcseresznye
Cerasus mahaleb (Prunus mahaleb)	sarjmeggy, török meggy
Fagus sylvatica	közönséges bükk
Fraxinus angustifolia ssp. pannonica	magyar kőris
Fraxinus excelsior	magas kőris
Fraxinus ornus	virágos kőris, mannakőris
Juglans regia	közönséges dió
Malus sylvestris	vadalma
Padus avium	zelnicemeggy, májusfa
Populus alba *	fehér nyár, ezüst nyár
Populus canescens *	szürke nyár
Populus nigra *	fekete nyár, topolyafa, csomoros nyár
Populus tremula	rezgő nyár
Pyrus pyraister	vadkörte, vackor
Quercus cerris	csertölgy, cserfa
Quercus petraea (Q. sessiliflora)	kocsánytalan tölgy
Quercus pubescens	molyhos tölgy
Quercus robur (Q. pedunculata)	kocsányos tölgy, mocsártölgy
Salix alba (allergén)	fehér fűz, ezüst fűz
Salix fragilis	törékeny fűz, csörege fűz
Sorbus aria	lisztes berkenye
Sorbus aucuparia	madárberkenye
Sorbus domestica	házi berkenye, fojtóska
Sorbus torminalis	barkóca berkenye, barkócafa
Tilia cordata (T. parviflora)	kislevelű hárs
Tilia platyphyllos (T. grandifolia)	nagylevelű hárs
Ulmus glabra (U. montana, U. scabra)	hegyi szil
Ulmus laevis	vénic szil, lobogós szil, vénicfa
Ulmus minor (Ulmus campestris)	mezei szil, simalevelű mezei szil

Tűlevelű fajok (fenyők)

tudományos (latin) név	magyar elnevezés
Juniperus communis	közönséges boróka, gyalogfenyő

Lombos cserjék

tudományos (latin) név	magyar elnevezés
Colutea arborescens	pukkanó dudafürt
Cornus mas	húsos som
Cornus sanguinea	veresgyűrű som
Crataegus laevigata (C. oxyacantha)	kétbibés galagonya
Crataegus monogyna	egybibés galagonya
Euonymus europaeus	csíkos kecskerágó
Euonymus verrucosus	bibircses kecskerágó
Frangula alnus (Rhamnus frangula)	kutyabenge
Hippophae rhamnoides	homoktövis
Lonicera xylosteum	ükörke lonc, ükörke
Prunus spinosa	kökény
Rhamnus catharticus	varjútövis (benge)
Ribes uva-crispa	-
Rosa canina	gyepűrózsa
Salix caprea	kecskefűz
Salix cinerea	rekettyefűz, hamvas fűz
Salix purpurea	csigolyafűz
Salix viminalis	kosárkötő fűz
Sambucus nigra	fekete bodza
Sambucus racemosa**	fürtös bodza
Spirea salicifolia	fűzlevelű gyöngyvessző
Staphylea pinnata	mogyorós hólyagfa
Viburnum lantana	ostorménfa
Viburnum opulus	kányabangita

* nem „szöszös”, hím egyedek telepítése javasolt csak

** 500 m felett javasolható a telepítése

Allergén növényfajok telepítése kizárólag külterületen, belterületől és beépítésre szánt területől nagy távolságra javasolható.